

O BISERICĂ MARTIRĂ – BISERICA ALBANIEI

Intre Bisericile Ortodoxe autocefale, puține au fost cele care au fost atât de crunt persecutate, în deceniile trecute, la fel ca și Biserica Ortodoxă Albaneză. Poate numai Biserica Rusă a cunoscut o persecuție crudă după anul 1917, anul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, dar nici acolo nu s-a mers atât de departe încât religia și inclusiv Biserica să fie scoasă în afara legii și interzisă cu desăvârșire, așa cum s-a întâmplat în Albania.

Biserica Albaniei, ne referim bineînțeles la cea Ortodoxă, a fost recunoscută după multe încercări ca autocefală, prin Tomosul patriarhal al Patriarhiei Ecumenice din anul 1937, pe timpul patriarhului Ecumenic Veniamin I (1936-1946).

La vremea aceea Biserica Albaniei avea 4 eparhii, 19 protopopiate, aproximativ 350 de parohii și 27 de mănăstiri.

După instaurarea regimului comunist în această țară în anul 1946, Biserica a fost supusă, la fel ca și celelalte culte religioase, unor persecuții și împilări, e drept la început voalate și ușoare, dar care s-au înăsprit cu trecerea anilor, ajungând până la a scoate religia în afara legii. Persecuția acerbă a început în noiembrie 1967, când, prin decretul care reglementa relațiile Statului Albaniez cu cultele religioase, acestea au fost puse într-o situație înjositoare. Au început atacurile directe în presă și la radio, împotriva Bisericii, a clerului și a manifestărilor religioase. Activitatea Bisericii a fost restrânsă doar la serviciile divine în locașurile de cult, orice manifestare externă fiind îngăduită. Sinodul Bisericii Albanieze a încercat să discute cu conducerea statului dar fără nici un rezultat. Al cincilea Congres al P.C. Albaniez a proclamat, la 30 noiembrie 1969, Albania „ca primul Stat ateu de sub soare”, iar Constituția socialistă a Albaniei, votată în decembrie 1976, interzicea cu desăvârșire orice manifestare religioasă fie publică, fie particulară.

Printr-un regim ateu draconic, prin legi dure la adresa religiei, Albania a devenit astfel primul stat al lumii care a interzis prin constituție unul dintre drepturile fundamentale ale omului, acela al libertății religioase. A început astfel un război deschis împotriva lui Dumnezeu și a Bisericii. Toate instituțiile bisericesti sau religioase au fost desființate iar proprietățile și averile bisericesti au fost naționalizate. Toți episcopii și cei mai mulți dintre preoți și călugări au fost închiși sau au suferit moarte martirică. Cei care au scăpat din închisoare au fost obligați să îmbrățișeze alte indeletniciri fiind supravegheați cu austeritate de către organele poliției.

Multe biserici au fost dărâmate, la fel și mănăstirile, iar altele au fost transformate în muzee, săli de cinematograf, săli de sport (Catedrala arhiepiscopală din Tirana), depozite, grajduri, ateliere mecanice etc., etc. Orice manifestare religioasă, chiar particulară, era pedepsită cu asprime. Credincioșii erau somați să predea icoanele și cărțile de cult sau de rugăciuni care erau arse în piețele publice. Pentru cineva care își manifesta deschis credința sa, pedeapsa era închisoare

(Continuare în pag. a 4-a)

† VISARION RAȘINĂREANU
Episcop-vicar
SIBIU

Preocupări privind problema uniaticismului

Intr-un recent număr din „Telegraful Român” (Nr. 29-32/1-15 august 2000), am prezentat un comunicat asupra lucrărilor Comisiei Mixte de dialog teologic dintre Biserica Ortodoxă și Romano-Catolică, ce s-au desfășurat în iulie a.c. la Baltimore, în Statele Unite ale Americii. Arătăm că au fost reluate, cu acel prilej, discuțiile asupra problemei uniaticismului, neajungându-se, din păcate, nici de această dată, la un consens între cele două părți. Delegații s-au reintors spre a prezenta situația Bisericii lor, și cu recomandarea de a reflecta la găsirea unor modalități de depășire a impasului, în care a intrat dialogul dintre cele două Biserici, tocmai datorită acestei delicate probleme.

Cunoscând preocuparea care există pentru continuarea dialogului, credem că nu este lipsită de importanță luarea în considerare a oricărui punct de vedere exprimat, cu sinceritate, dintr-o parte sau alta.

Acesta este motivul pentru care dorim a consemna, în cele ce urmează, o propunere adresată greco-catolicilor, de către un teolog romano-catolic polonez, făcută într-un interviu acordat buletinului ENI, din Varșovia. Este vorba de preotul Waclaw Hryniewicz, profesor la Universitatea catolică din Lublin și membru al Comisiei mixte de dialog teologic, care i-a îndemnat pe uniți (greco-catolici), să reexamineze ei înșiși uniaticismul și să se deschidă spre un dialog sincer cu Ortodoxia. „Noi trebuie să luăm în considerare, a precizat cel interviuat, printr-o atitudine critică, nu atât persoanele, cât mai ales metodele și să recunoaștem că uniaticismul nu va fi niciodată un model pentru reunificarea Bisericilor”.

Regretând că atât catolicii cât și ortodocșii rămân adesea prizonieri ai unor stereotipii ale trecutului, teologul polonez a subliniat că: „greco-catolicii au

Mesajul P.F. Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la deschiderea anului școlar 2000/2001

Iubiți elevi și distinși
dascăli,

La începutul noului an școlar, moment de mare însemnătate în viața tineretului școlar și de emoție pentru cei ce pășesc pentru prima dată pragul școlii, Biserica Ortodoxă Română exprimă, ca întotdeauna, un gând dătător de nădejdi, acum când nu peste multe vreme vom pași în al treilea mileniu creștin.

Cu părintească dragoste binecuvântăm tinerele vlăstare ale neamului nostru, iubiți elevi chemați să dobândească lumina cărții, distinși dascăli care aprind și păstrează vie flacăra culturii, științei și dragostei de învățatură în inimile și în sufletele lor și pe toți ceilalți care au misiunea creșterii, educării și formării lor.

Anul școlar începe odată cu anul bisericesc, această concordanță semnificând legătura traică care trebuie să existe între Biserica și Școală, între Religie și Știință, între Credință și Viață. Cum este și firesc, primul gând al nostru trebuie să se îndrepte către Bunul Dumnezeu pentru a ne lumina mințile și a ne îmbogăți zelul în dobândirea științei de carte, cunoscând că alături de „pâinea noastră cea de toate zilele” — hrana trupescă —, învățătura este tot atât de necesară în plan spiritual.

La un nou început de drum, îndemnăm pe elevii noștri la învățatură pentru

a dobândi roadele cunoașterii și științei de carte.

Prezența lui Hristos în Școală, prin orele de religie, are menirea de a o transforma într-un spațiu sacru în care se produc lumina minții și purificarea sufletului prin efortul elevilor și al dascălilor lor, dar și prin iluminare sfântă și sfințitoare. Învățătura de zi cu zi trebuie considerată ca o permanentă rugăciune, pentru că numai atunci lumina învățării înobilează și purifică sufletul.

Gândul nostru se îndreaptă apoi către profesori pe care îi îndemnăm să ia aminte la principiul creștin de a face din copil atât subiect, cât mai ales ideal al educației. Nevinovăția și blândețea lor este măsura omului desăvârșit. Pe ei îi ia model Mântuitorul Iisus Hristos atunci când ne îndeamnă: „Adevărat, zic vouă: De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția Cerurilor!” (Mt. XVIII, 3). Sfântul Ioan Gură de Aur, care recomandă dascălilor destoinicie, armonie între fapta și vorba lor și convingere în cele ce învață, consideră că „sufletul copilului este în mâna educatorului ca o pastă pe care o poate modela după dorința sa, este ca o ceară pe care se poate imprima sigiliul”.

În sfârșit, sfătuim părinții copiilor și tinerilor să încerce să treacă peste greutățile inerente vieții și să facă ce le stă în putință ca fiii și fiicele lor să poată începe sau continua studiile în bune condiții. În pragul noului mileniu, nu lăsați copiii fără știință de carte, nu lăsați acești muguri ai vieții care ne caută cu privirile lor pretutindeni, iar cu mințile iscodesc măreția naturii și tainele lui Dumnezeu să rămână în afara școlii și să nu ajungă la lumina cărții și la cunoștința adevărului! Este nevoie, iubiți mei, ca tinerii noștri, viitorul neamului nostru, să dobândească lumina cărții care să-i ferească de multe ispite și false amăgiri.

Acum, când elevii pășesc pragul școlilor, unii pentru prima dată, cuprinzându-vă pe toți în iubirea și ocrotirea Sfintei noastre Biserici, îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să „caute cu milostivire asupra tinerilor noștri și să trimită în inima și în mintea lor duhul înțelepciunii, al științei și înțelegerii, luminându-i cu lumina cunoștinței Sale și să le dea putere și tărie întru priceperea legii celei dumnezeiești și a toată învățătura cea bună și folositoare”.

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe
Române

Pr. prof. D. ABRUDAN

Valoarea creștină a bunurilor

În mai multe împrejurări, fie prin parabole, fie prin referire directă, Mântuitorul Hristos s-a pronunțat în privința bunurilor, a bogăției și a bogățiilor, și trebuie să recunoaștem că ori de câte ori a făcut-o, a avut o atitudine destul de severă față de aceștia, ba am putea spune că a fost chiar foarte intransigent, dacă ar fi să amintim și numai acel avertisment „mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăția lui Dumnezeu” (Mt. 19, 24). Pe mulți dintre noi îi sperie această intransigență, determinându-i să considere creștinismul o doctrină, dacă nu anacronică, atunci cu siguranță ne-realistă, care vine în contradicție cu însăși realitatea firii omenești, care orice s-ar spune, este dependentă și condiționată de sfera lumii materiale, neputând exista în afara acesteia. O spune de altfel și Cartea Sfântă, atunci când afirmă alcătuirea dihotomică a omului: trup și suflet. Prin trup omul fiind legat nemijlocit de materie, căreia îi aparține prin faptul că provine din ea și îi este tribut: hrana, adăpostirea, îmbrăcămintea, etc., constituindu-se ca datorii firești și elementare, fără de care omul n-ar putea să trăiască, și pe care trebuie să le implinească pentru a-și putea asigura existența „cele mai de seamă lucruri din viața omului sunt: apa, pâinea, haina și o casă

pentru adăpost” (Sir. 29, 24). O recunoaște și unul dintre Sf. Părinți, deci un glas autorizat al Bisericii, atunci când se referă la aceeași problemă: „nu este cu puțință omului să existe fără hrană care să-i susțină puterea”, aceasta fiind una din datoriile elementare pe care le avem de îndeplinit față de noi înșine: „ești dator să dai trupului tău o hrană modestă, dacă cauți numai ceea ce îi este de trebuință” (Sf. Grigorie de Nyssa, PSB, vol. 1, pag. 357 și 437).

Privite lucrurile din această perspectivă, s-ar părea că ne găsim într-o mare dilemă, din care oricum vom face, nu vom putea ieși decât păgubiți, căci sau dorim să ne mântuim, și atunci va trebui să ne debarasăm de bunurile pe care le avem, așa cum l-a îndemnat Mântuitorul pe tânărul din Evanghelie: „dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averile” (Mt. 19, 21), ceea ce, de ce să nu o recunoaștem cu sinceritate, nu multora ne este la îndemână, și nu tocmai cu anevoie de îndeplinit pentru că fiecare dintre noi avem câte ceva de care ne legăm, și la care renunțăm nu chiar cu ușurință; sau păstrăm bunurile, care așa cum spuneam mai sus, ne sunt într-un anume sens indispensabile, și atunci înseamnă că ne excludem de la mântuire.

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. N. STOIA

Chipuri de sfinți ai Ortodoxiei de pretutindeni

Sfântul Ioan de Rila*

Sfântul Ioan de la Rila este cel mai mare și mai proslăvit sfânt făcător de minuni și ocrotitor al poporului bulgar.

Potrivit informațiilor istorice Prea Cuviosul Ioan s-a născut în jurul anului 876 într-o mică localitate, Scrino, în sud-vestul Bulgariei, situată pe malul stâng al râului Struma. El s-a născut și și-a petrecut copilăria imediat după încreștinarea poporului bulgar.

După moartea părinților săi, el a dat toată averea sa săracilor și s-a dus la mănăstire unde a devenit călugăr. Aici el a învățat scrierea slavo-bulgară, Sfânta Scriptură, literatura practică bisericască și a Sf. Părinți. După ce s-a desăvârșit în viața duhovnicească el s-a izolat în cele mai inaccesibile părți ale muntelui Rila, consacându-se la o viață de pustnicie și rugăciune către Dumnezeu. Găsind un loc favorabil pe înălțimile muntelui Rila el s-a instalat într-o colibă, aici fiind năpăstuit de multe ori de tâlhari. Odată a fost bătut până la moarte, i-a dărâmat coliba, și l-au forțat să părăsească acest loc. Îmbrățișând o viață rățacoare prin locurile pustii de pe lângă Struma, el s-a chinuit să găsească un loc unde să se consacre la o liniște prin rugăciune și viață postnică. Ajungând lângă un copac uriaș el s-a oprit, a făcut semnul crucii și a zis: „aici va fi prima mea locuință”.

Pe acel timp muntele Rila era sălbatic, periculos și necutierat. În aceste locuri neștrăbătute el a petrecut împreună cu animalele sălbatice (lupi, șacali, urși ș.a.), mulți ani în post și rugăciune arzătoare. A luptat împotriva greutăților vieții de pustie, și împotriva ispitelor diavolului. Hrana lui a constat numai din fructe și plante de pe munte. Prin Rila el mergea cu capul descoperit, desculț, cu haină de piele purtând cu sine numai un băț, pe care a făgăduit să-l lase după moartea sa acolo de unde l-a luat.

Despre faptele sale minunate el mărturisește în testamentul său: „... când am sosit în această pustie (Rila) nu am găsit în ea nici un om, ci numai fiare sălbatice și locuri ne-

(Continuare în pag. a 2-a)

* Material prezentat de autor cu prilejul unei vizite la Redacția „Telegrafului Român”.

Drd. VALENTIN GHEORGHIEV
Bulgaria

Între localitățile de pe „valea Hărtibaciului” se numără și satul Marpod, situat între Sibiu (32 km) și Agnita (27 km). Este atestat documentar încă din 1349, fiind locuit de români, dar și de coloniști sași, astăzi numărul celor din urmă fiind foarte redus. Până în 1867 a făcut parte din așa-numitul „pământ regesc” sau „crăiesc” (fundus regius), „scaumul” Noerich, iar de atunci a fost integrat în „comitatul” (după 1918 județul) Sibiu. Nu odată s-au manifestat, în decursul istoriei, abuzuri ale sașilor veniți ca „oaspeți” sau „coloniști” față de marpozenii autohtoni, pe care-i considerau ca „tolerați”.

În acest sat ardelenesc s-a născut unul din marii juriști ai veacului al XIX-lea, luptător pentru drepturile național-politice ale neamului său, Iacob Bologna. Primul „Bologa” cunoscut cu numele este Ioan Onica, numit ulterior și Bologna. El ar fi venit, potrivit tradiției, din satul Hendorf (azi Brădeni), în apropiere de Agnita, unde erau mulți români cu numele de Bologna. Tot după tradiție, aceștia ar fi descendenții unor iobagi români din Transilvania de vest fugiți de pe moșiile unui nemeș maghiar cu numele Balagi (mai degrabă Bologh). După o altă părere, părinții lui Ioan Onica ar fi fost originari din satul Bologna (situat între Huedin și Ciucea), de unde, după răscolala lui Horea, ar fi fost strămutați în Marpod; așa s-ar explica numele de familie Bologna, după satul în care le-au trăit înaintașii. Acel Ioan Onica Bologna, „țărăan liber”, s-a căsătorit în 1814 cu Ioana Bârșan, din Marpod. Au avut trei copii: Maria (n. 1815), Iacob, născut la 7 decembrie 1817, Ioan (n. 1818). În 1848, Ioan Onica Bologna, împreună cu fratele său Nicolae, pe atunci amândoi trecuți de 60 de ani, au luat parte la Marea Adunare Națională românească de pe Câmpia Libertății din Blaj. După moartea lor, fiul Iacob le-a ridicat o cruce memorială în cimitirul satului cu inscripția: „Scumpilor și neuitaților părinți Ioan Bologna, născut la 3 mai 1785 și răposat în 2 februarie 1871 și Ioana Bologna, născută Bârșan, născută la 14 martie 1790, răposată în 1868, a celor mai buni părinți, în semn de cea mai profundă recunoștință și mulțumire că m-au dat la școală”.

CĂRTURARI SIBIENI DE ALTĂDATĂ:

„Consilierul aulic” Iacob Bologna

Iacob Bologna și-a început învățătura la școala din sat, ajutându-și - mai ales vara - părinții, în gospodăria lor țărănească sau păscând vitele. Conștienți că Iacob al lor era un copil deosebit și dornic de învățatură, părinții s-au hotărât să-l ducă la școală, la Sibiu. Se pare că au fost îndrumați spre acest pas și de un nobil maghiar Gyergyiai. Și astfel, în toamna anului 1835, l-au înscris la Gimnaziul romano-catolic din Sibiu (actualul Colegiu „Gheorghe Lazăr”). În cei cinci ani de școală, deci până în 1840, apare în cataloage ca „non unitus”, fiind clasificat mereu cu „eminens”; era cel mai în vârstă dintre colegii lui, în clasele IV și V fiind trecut cu vârsta de 20 de ani, deși avea mai mult. Ca elev, a trăit cu merindea adusă de părinți de acasă, dar și cu banii pe care i-a agonisit el însuși, dând meditații unor copii din clasele inferioare, mai slabi la învățatură. Tot în timpul studiilor sibiene l-a cunoscut și pe episcopul Vasile Moga, care i-a oferit un „stipendiu” din partea Consistoriului pentru continuarea studiilor. Cu un „stipendiu” oferit de episcopul Vasile Moga, s-a putut înscrie la Academia de drept din Cluj, unde a fost coleg și cu alți tineri români, unii dintre ei foști coelgi ai săi de la Gimnaziul din Sibiu. Acte din arhiva bibliotecii mitropolitane din Sibiu arată că în anii 1840, 1842, 1843 și 1845, Iacob Bologna a primit în total 604,85 florini, sumă foarte însemnată pe atunci.

Terminând studiile juridice, a devenit „cancelist” (un fel de „avocat stagiar”) la „Tabla regească” (Curtea de Apel) din Târgu Mureș, unde va lucra alături de alți români, între care și Avram Iancu, Alexandru Papiu Ilarian, Ilie Măcelariu și alții, care se vor implica activ în revoluția de la 1848.

În decembrie 1847 a fost angajat ca secretar al Consistoriului din Sibiu, respectiv al vicarului Andrei Șaguna, ales - în aceeași lună - episcop, hirotonit arhieru în aprilie 1848. Se pare că a fost recomandat de „ase-

surul” și profesorul Moise Fulea. Iacob Bologna l-a însoțit pe Șaguna la Adunarea națională de la Blaj din 3/15 mai 1848. A fost ales între cei zece secretari ai Adunării (alături de Timotei Cipariu, Ioan Popasu, viitorul episcop de Caransebeș). În ziua de 4/16 mai 1848, în cadrul discuțiilor care au avut loc între fruntașii românilor, a luat cuvântul și Iacob Bologna, profesorul Ioan Hannia de la Sibiu (originar din Sadu), relatând unele din suferințele și nedreptățile la care erau expuși românii din „pământul crăiesc”. L-a însoțit apoi pe Șaguna în misiunea sa la Viena, ca președinte al delega-

ției care urma să prezinte Curții imperiale revendicările românești formulate la Blaj. La reîntoarcerea lor prin Pesta, - unde Șaguna a participat la lucrările Dietei - lui Iacob Bologna i s-a întâmplat un incident neplăcut, relatat chiar de Șaguna. Spre sfârșitul lunii septembrie 1848, un grup de „revoluționari” maghiari au intrat în locuința sa din Pesta, sub pretext că ar deține „steaguri muscălești” (rusești, - n.n.), iar Bologna a fost arestat și purtat pe mai multe străzi ca să le arate locul în care ar fi ascunse astfel de steaguri. Cu mare greutate a fost eliberat și amândoi au reușit să părăsească orașul, îndreptându-se spre Sibiu, unde au ajuns abia la 8 octombrie 1848.

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Destăinuiri*

St.T.: — Într-o vreme în care diferitele denominațiuni creștine își intensifică prozelitismul în întreaga lume, cum priviți întoarcerea la acea „Biserică nedivizată”?

Pr. Dr. Konrad Raiser: Eu cred că în primul rând avem nevoie să recunoaștem că posibilitatea caracterului nedivizat al Bisericii primului mileniu consta în existența unei baze variate și stabile de tradiții, liturghii, de căl de a ordona viața și disciplina Bisericii.

Caracterul nedivizat al Bisericii înseamnă că existau diferiți membri ai Trupului lui Hristos, că erau diferite biserici locale, care trăiau în deschidere, recunoaștere și-n deplina comuniune una cu cealaltă. Eu cred că ceea ce avem

ecumenică să-și împlinească scopurile?

Pr. Dr. Konrad Raiser: Eu cred că a studia istoria Bisericii Universale de-a lungul secolelor e la fel de important ca a studia experiența diferitelor Biserici, din diferite părți ale lumii de astăzi.

Fiecare generație trebuie să răspundă la chemarea lui Dumnezeu la vremea ei și în propriul ei loc.

Consiliul Mondial al Bisericilor, Mișcarea ecumenică oferă Bisericilor posibilitatea să învețe una de la alta, după cum noi cu toții, împreună învățăm, reapropiindu-ne istoria Bisericii, a acelor generații care au fost înaintea noastră.

nevoie să învățăm din nou este ca fiind diferiți în cultură, în limbă, în tradiție unul față de celălalt, aceasta nu ne separă, ci ne face membri ai unui singur Trup al lui Hristos, ceea ce înseamnă îmbogățire reciprocă. Dar nu putem să ne îmbogățim unul pe celălalt, decât numai recunoscându-ne reciproc și dacă permitem celor care sunt diferiți să ne fie apropiați. Aceasta este ceea ce mișcarea ecumenică își propune și ceea ce noi avem nevoie să învățăm cu privire la aceste noi expresii ale credinței creștine din Africa, Asia și America Latină.

St.T.: — Mișcarea ecumenică își propune o reîntoarcere la „Biserică nedivizată”, sau fundamentarea unei noi eclesiologii?

Pr. Dr. Konrad Raiser: Eu cred că eclesiologia și înțelegerea a ceea ce înseamnă „a fi Biserică” este într-un proces de continuă dezvoltare. Noi trebuie în vremea noastră, în istoria noastră, în condițiile noastre să ne găsim propriile responsabilități față de ceea ce înseamnă Biserică lui Hristos, în spiritul Evangheliei și inspirați de Tradiția Bisericii. Tradiția nu trebuie să fie o limită a propriului nostru răspuns și de aceea eu cred că ar trebui să fim deschiși față de ideea că aici la Kuala Lumpur, creștinii din America Latină și Asia au descoperit ceva despre ceea ce înseamnă „a fi Biserică”.

St. T.: — În ce măsură pretinde Consiliul Mondial al Bisericilor a fi o voce specială, care schimbă Bisericele membre, pe acele Biserici care luptă să recreeze propriile comunități?

Pr. Dr. Konrad Raiser: Cred că Consiliul Mondial al Bisericilor nu urmărește atât de mult să schimbe Bisericele, ci să asiste, să ofere sprijin, să încurajeze, să ajute Bisericele, să fie cu adevărat Biserică în situațiile lor proprii, să poată fi un semn și un instrument al prezenței lui Dumnezeu în locurile respective.

Consiliul Mondial al Bisericilor oferă un cadru de lucru pentru Biserică pentru a se asista una pe alta, uneori această asistență ia forma ajutorului material, uneori ia forma trimiterii de persoane, alteori există numai posibilitatea de-a oferi asistență spirituală, morală, de-a ne ruga unul pentru altul. În orice situație, fiecare Biserică trebuie să găsească calea de a fi vocea Evangheliei.

St.T.: — Cum credeți că trebuie să fie studiată Istoria Bisericii Universale, în măsură să ajute mișcarea

St.T.: — Mulți au fost teologii români care de-a lungul vremii au fost deplin implicați în Mișcarea ecumenică, dintre care mulți de la Sibiu; care credeți că este aportul lor la gândirea ecumenică?

Pr. Dr. Konrad Raiser: Cred că părintele Stăniloae, în mod particular, este unul dintre acei teologi ai tradiției ortodoxe, care a avut cea mai mare importanță în ajutorarea creștinilor și teologilor din alte tradiții, să intre în viața și gândirea Bisericii, a tradiției ortodoxe.

Am avut eu însumi privilegiul și posibilitatea să lucrez cu Mitropolitul Antonie Pământescu mulți ani și am învățat să-l respect ca pe un foarte puternic lider bisericesc, dar de asemenea am învățat și despre celelalte daruri ale sale, ca poet, scriitor.

Dacă ne-am limita doar la aceștia doi, aveți în ei reprezentanți foarte semnificativi ai spiritualității, ai tradiției, ai reflecției din lumea ortodoxă și persoane care în mod constant au încercat să se facă accesibili către aceia care veneau din alte părți ale domeniului teologic.

Aceasta este o oportunitate pe care Consiliul Mondial al Bisericilor și prietenia ecumenică o oferă, ca noi să putem intra în tradiția fiecăruia și aceasta înseamnă a rămâne străin, neavenit pentru noi, putând începe să apreciem, să înțelegem această stare de interioritate ca o expresie reciprocă a bogăției Evangheliei.

Student masterand, STEFAN-LUCIAN TOMA

* Acest interviu a fost acordat de către secretarul general al Consiliului Mondial al Bisericilor, Dr. Konrad Raiser, cu ocazia prezenței sale la Conferința Asiatică a Studenților Teologi, 12—20 august 2000, Kuala-Lumpur, Malaezia.

Sfântul Ioan de Rila

(Urmare din pag. 1)

străbătute. Am petrecut în ea singur cu fiarele, fără mâncare și acoperiș, dar cerul îmi era acoperiș, pământul așternut și iarba mâncare. Însă bunul Dumnezeu nu m-a părăsit, și din dragostea mea către El am disprețuit tot, și am suferit foame, sete, ger, căldură și golițiune trupestă... Despre locurile nestrăbătute ale muntelui Rila vorbeste istoria. Când regele macedonian Filip a dorit să se urce pe unul din vârfurile lui, i-au fost necesare trei zile. Cu toate acestea în timp ce lucra, înaintea lui mergeau soldați, care curățau drumul cu securile.

Numele și slava pustnicului s-a răspândit pretutindeni. Curând s-au adunat pe lângă el ucenicii însetați a imita viața lui ascetică. Astfel s-a înființat mănăstirea de la Rila și comunitatea monahală careia primul stareț și duhovnic i-a fost precuviosul Ioan. Îndată a început să vină la el tot mai multă lume - suferinzi, necăjiți, bolnavi, neputincioși, și toți după credința lor au primit mângâiere și vindecare. Succesorii Sf. Ioan de Rila au devenit cărturari renumiți ale căror manuscrise împodobesc și astăzi bibliotecile nu numai în Bulgaria ci și în Moscova, București, Belgrad ș.a.

Simțind sfârșitul său pământesc, precuviosul Ioan s-a retras într-o peșteră, și s-a consacrat postului aspru și rugăciunii. El trece la cele veșnice la 18 august 946, fiind înmormântat de ucenicii săi în peștera unde a trăit.

Spre sfârșitul vieții sale pământești precuviosul Ioan a lăsat un testament succesorilor săi după care ei trebuiau să se călăuzească și în care el le amintește cele mai importante datorii călugărești. Sfaturile sale sunt atât de prețioase păstrându-și până astăzi importanța. „Înainte de toate vă poruncesc să păziți sfânta credință neprihănită și neatinșă de orice cugetare rea, precum ați primit-o de la Sf. Părinți fără să vă dați la învățături străine”. Astfel, Sf. Ioan este învățător al poporului bulgar încă din perioada lui timpurie, atunci când creștinismul lupta împotriva rămașitelor păgâne și eretice. În testament sunt cuprinse învățături care se adresează nu numai călugărilor, ci și poporului de rând. „...pe cei noi instruiți în credință, confirmați în credință și călăuziți să renunțe la necuviincioasele obiceiuri păgâne și moravurile rele, pe care chiar și după încreștinare le ține...”.

Nu mult timp după moartea lui (cca. 969-972) moaștele sale au fost aduse în noua capitală, Serdica (Sofia), patriarhul de atunci Damian punându-le în biserică catedrală Sf. Gheorghe, și l-a canonizat pe precuviosul Ioan cel de mult proslăvit prin minuni. De aici, în 1183, după cucerirea Sofiei de către bizantini, regele ungar Bela al III-lea le-a adus în capitala sa Gran, iar după aceea în Ostrihon (astăzi Estergom). Șederea provizorie a sfințelor moaște în Ungaria (1183-1187) a răspândit slava lui și în afara granițelor Bulgariei. În anul 1187 moaștele au fost aduse din nou în Sofia, iar în 1197 țarul Asen, solemn le-a adus în Târnovo în biserică construită de curând purtând numele Sfântului Ioan de Rila, unde au stat până în anul 1469. După 274 de ani de rămânere la Târnovo, în timpul invaziilor otomane, frații de la Rila au reușit să le transfere în anul 1469 din capitala pustie în mănăstirea de Rila, învingând multe obstacole cu sprijinul prințesei sârbe Mara, pe

lângă Mahomed al II-lea. De atunci și până acum moaștele Sf. Ioan sunt păstrate în mănăstirea de Rila.

În calendarul ortodox bulgar sunt definite trei sărbători în cinstea Sf. Ioan de Rila. La 19 octombrie se amintește mutarea Sf. moaște din Rila în Sredeț. Din evul mediu bulgar sunt și celelalte sărbători în cinstea lui - moartea precuviosului Ioan de Rila - în 18 august și mutarea moaștelor de la Târnovo în mănăstirea de Rila - în 1 iulie.

Fiind încă din viață făcător de minuni prin darul Sf. Duh, Sf. Ioan de Rila rămâne ca atare și după moartea sa. Din sfințele sale moaște, care au rămas nestrucate după moartea sa, a început să se reverse miros de bună mireasmă și putere minunată, pentru sănătatea duhovnicească, morală și fizică a celor care cu credință se apropie de ele. Și azi, după mai mult de 1000 de ani, sfințele moaște ale pustnicului din Rila sunt un izvor de vindecare și minuni.

Minunile Sf. Ioan de Rila sunt multe și diferite. Sf. Patriarh Eftimie, descriind viața lui, folosind vechi izvoare arată puternica credință cu care Sfântul săvârșea minunile. Astfel el scrie: „La el veneau mulțimi multe aducând cu ele pe cei care sufereau, și datorită rugăciunilor, aceștia se făceau sănătoși”. Faima făcătorului de minuni a depășit granițele Bulgariei încă din perioada medievală. Despre sfințenia și minunile sale s-a vorbit între bizantini, sârbi, români și ruși. Domnitorul din Sredeț, Gheorghe Schilița, scrie că a fost vindecat în chip minunat datorită stropirii cu apă sfințită cu care fuseseră spălate moaștele Sf. Ioan. În anul 1173 în Sredeț, împăratul bizantin Manuil I Comnenul după ce a suferit de insomnie mai multe nopți, din cauza unei mâini paralizate, s-a vindecat după ce a fost uns cu mir din moaștele Sfântului.

În cinstea Sf. Ioan de Rila au fost construite numeroase biserici și mănăstiri, chipul său împodobind iconostasele acestor lăcașuri sfinte. Printre lăcașurile construite în cinstea lui sunt și paraclisele mănăstirilor Zografu și Hilendar din Muntele Athos. Chipul său sfânt se află zugrăvit și în bisericile unor țări vecine Bulgariei. Astfel, în România în biserică mănăstirii Tismana, există o pictură pe perete cu o vechime mai mare de 300 de ani reprezentând chipul Sfântului Ioan de Rila, acest fapt mărturisind că el este venerat de cuviosul popor român de foarte multă vreme.

Sf. Ioan de Rila a intrat în iconografia medievală cu un pustnic cu capul gol, desculț, cu părul împrăștiat de vijeliile munților, cu barba lungă, cu o privire ascuțită și pătrunzătoare, îmbrăcat numai într-o haină de piele, cu o cruce în mâna dreaptă și cu un sul în mâna stângă. Așa este reprezentat și în fresca din biserică Sf. Apostoli Petru și Pavel din Târnovo, construită în sec. al XIV-lea.

Pentru faptele sale monahale și pentru grija sa către frățietatea monahală pustnicul de la Rila a câștigat cea mai mare demnitate pământească și cerească - sfințenia. În fiecare an la moaștele lui vin să se închine mulțime multă de oameni. Cei sănătoși găsesc un suport al credinței, iar mulți bolnavi se vindecă. Faptele monahale ale Sf. Ioan de Rila vor continua să însuflețească și în secolele viitoare sufletul credincioșilor, și îi va ajuta în strădania lor pentru a depăși patimile și a înainta pe calea mântuirii.

Studenți ai Universității „Lucian Blaga” din Sibiu prezenți la manifestări internaționale cu caracter ecumenic

Câteva zeci de studenți ai Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, cu sprijinul și colaborarea asociației internaționale „Fondations pour un Monde Nouveau”, au participat în cursul verii anului acestuia la o serie de manifestări cu caracter ecumenic.

Prima dintre aceste manifestări a fost un *Forum pentru tineret*, organizat chiar de tinerii studenți sibieni la Mănăstirea Sâmbă-

ta, în perioada 15—21 iulie 2000. Desfășurat sub îndrumarea Arhiepiscopiei Sibiului, cu binecuvântarea Înalț Prea Sfințitului Dr. ANTONIE Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, și cu purtarea de grijă a Prea Sfințitului Ep. Vicar VISA-RION Rășinăreanu, Forumul de la Mănăstirea Sâmbăta, sub genericul „Tinerete și speranță”, este deja la a doua ediție (prima a avut loc anul trecut), inten-

ția organizatorilor lui fiind aceea de a crea o manifestare anuală regulată, care să se constituie ca un cadru de întâlnire și de promovare a unor experiențe valoroase, folositoare mai ales tinerilor, în condițiile noi, uneori dificile, de dezvoltare ale României.

Alături de activități sportive, excursii, ateliere creative și cercuri de discuții, expunerile unor personalități unanim recunoscute,

urmărite de întrebări din partea tinerilor prezenți, au constituit momente importante ale Forumului — între acestea putând fi menționat cuvântul bogat de învățătură al Precuviosului Părinte Teofil.

La câteva săptămâni după încheierea Forumului de la Sâmbăta, în perioada 15—20 august, 17 dintre tinerii ortodocși participanți au fost invitați să participe la cea de a XV-a

ediție a Zilelor Internaționale ale Tineretului, desfășurate la Roma, cu prilejul Jubileului anului 2000. Vizitarea monumentelor istorice, ca și întâlnirile cu tineri din întreaga lume (prezenți în număr de circa două milioane) au fost în măsură să îmbogățească experiența sufletească și culturală a fiecăruia.

În zilele următoare (20—26 august), cei 17 studenți sibieni au luat parte la

simpozionul internațional pentru tineret „Orizont 2010”. Lucrările simpozionului s-au ținut în localitatea Loreto, loc important de pelerinaj, datorită prezenței în catedrala localității a „Sfintei Case” a Maicii Domnului, adusă din Nazaret spre sfârșitul secolului al XIII-lea. La fel ca la Roma, discuțiile cu tinerii din alte țări, și

(Continuare în pag. a 7-a)
G.V.

(Urmare din pag. a 2-a)

În 16/23 decembrie 1848, a participat la Conferința națională românească de la Sibiu, prezidată de Șaguna, la care au luat parte aproximativ de 250 de intelectuali. S-a decis acum ca o delegație de trei persoane - Șaguna, August Trebniu Laurian și protopopul Ioan Popasu din Brașov - să prezinte revendicările românești noului împărat Francisc Iosif I. S-au îndreptat spre Viena pe drumuri diferite (ultimii doi prin Lugoși și Zagreb). Șaguna a plecat la începutul lunii ianuarie 1849 - însoțit de secretarii săi, Iacob Bologa și Grigorie Pantazi - prin București - Moldova - Cernăuți - Oltmütz - Praga - Viena. A fost o ocazie unică pentru Iacob Bologa de a cunoaște Țara Românească, Moldova liberă, Bucovina, Slovacia și Cehia de azi, apoi Austria de azi. Fără îndoială că multe din memoriile înaintate de delegații românilor au fost redactate și cu concursul juristului Iacob Bologa. Șaguna cu secretarii săi au rămas la Viena până în a doua jumătate a lunii august 1849, când, pe același drum prin Moravia, Bucovina, Moldova și Muntenia, s-au putut reîntoarce în Sibiul distrus de revoluționarii maghiari.

După înăbușirea revoluției și restabilirea autorității imperiale în Transilvania, Iacob Bologa a intrat în serviciul statului. A primit un post de „cancelist” pe lângă noul guvernator al Transilvaniei, Wolgemuth, pe care l-a și însoțit într-o lungă călătorie prin Transilvania, în dorința acestuia de a cunoaște situația de aici. În 1851 s-a căsătorit cu Ana Bădilă, fiica protopopului Petru Bădilă din Miercurea Sibiului (o soră a acesteia, Maria, era căsătorită cu profesorul Ioan Hannia). Au avut cinci copii, doi băieți și trei fete, despre care vom vorbi mai jos. A rămas văduv în 1862.

Cu data de 1 noiembrie 1852, la cererea sa, a fost numit judecător la Tribunalul din Dej. Deși a fost apreciat pentru munca depusă, n-a stat mult timp acolo, mai cu seamă pentru că familia i-a rămas în Sibiu. La 5 martie 1854, Andrei Șaguna îl informa că în urma demersurilor sale, a fost transferat ca judecător la Tribunalul din Sibiu. Și-a îndeplinit și aici în mod conștiincios toate obligațiile de serviciu, încât a fost numit judecător („asesor” sau consilier) la „Tabla regească” (Curtea de Apel) de la Cluj.

În 1865 era decorat cu „Coroana de fier” clasa a III-a, pentru activitatea desfășurată în cadrul administrației de stat. Tot în același an beneficiază de o ultimă avansare, fiind numit „consilier aulic”, deci la „Cancelaria aulică”, forul juridic suprem pentru Transilvania. Din nefericire, a stat puțin timp acolo, pentru că la 27 decembrie 1867, deci la vârsta de 50 de ani, a fost pensionat. Se crease atunci statul dualist Austro-Ungaria, în cadrul căruia Transilvania era încorporată Ungariei, anulându-i-se orice autonomie. Într-un memoriu înaintat împăratului, relatează: „Destituirea s-a făcut fără a fi fost și eu ascultat, fără a mi se fi dat ocazia de a convinge pe toți care au dispus asupra dreptului meu de a servi mai încolo...”. La 21 februarie 1868 înainta un nou memoriu împăratului, cerând să fie reîncadrat în orice serviciu, invocând activitatea pe care a desfășurat-o până atunci. Protestele și memoriile sale au rămas însă, zadarnice. Din corespondența sa cu unii cărturari români rezultă clar că a fost victima unor intrigii sau era o urmare a crezului său național-politic, și că pensionarea sa forțată i-a indignat pe toți. În noua sa postură de „consilier aulic în pensiune”, Iacob Bologa, retras la Sibiu, a continuat să lucreze pentru neamul său sub alte forme.

Menționăm, în primul rând, implicarea sa în viața național-politică a românilor transilvăneni. De pildă, în 1863, a fost ales deputat în Dieta Transilvaniei de atunci, din partea scaunului Noerich. Iar Dieta l-a trimis ca reprezentant al ei în Consiliul imperial din Viena. Începând cu anul 1861 și până în 1871 a activat ca membru român în „reprezentanța” Universității națiunii săsești din Sibiu (forul suprem de conducere al sașilor),

„Consilierul aulic” Iacob Bologa

din partea „cerului” Sebeș (jud. Alba). În această calitate, a militat pentru recunoașterea drepturilor românilor de pe „pământul crăiesc” („fundus regius”), a contribuit la aplanarea unor conflicte dintre sașii și românii din „Mărginimea Sibiului”, pentru stăpânirea unor păduri.

În ianuarie 1861 a participat la o Conferință națională a românilor la Sibiu, - prezidată de Șaguna - care a adoptat o rezoluție privind recunoașterea românilor „ca națiune politică în Transilvania și independentă de celelalte națiuni”. S-a hotărât ca o delegație formată din Iacob Bologa, Ilie Măcelariu și Ioan Rațiu să prezinte revendicările românești împăratului Francisc Iosif I. Delegația a fost primită de împărat la 1 iulie 1861 și, după cum aflăm dintr-o scrisoare a lui Ioan Rațiu către George Barițiu, „a vorbit dl. Bologa foarte mult despre suferințele noastre seculare și în urmă și despre nedreptățile din sâsime... despre nedreptățile cu organizarea nouă”. Împăratul i-a asigurat că „unirea Transilvaniei cu Ungaria nu se va face niciodată”. S-a și văzut... în 1867, la crearea statului austro-ungar! Cei trei delegați au avut întrevederi și cu primul ministru Anton Sohmering și cu alți demnitari de stat. În octombrie - decembrie 1861 Bologa era din nou la Viena, ca membru al unei delegații care-l avea în frunte pe mitropolitul Alexandru Sterca Șuluțiu de la Blaj, dar acum a fost primit de împărat numai mitropolitul.

A fost prezent și la lucrările Congresului național al românilor ardeleni din aprilie 1863, întrunit la Sibiu, la Hotelul „Împăratul romanilor”, prezidat de Andrei Șaguna și de mitropolitul de la Blaj. S-a hotărât să fie trimisă la Viena o nouă delegație, de zece persoane, în frunte cu Șaguna, delegație din care făcea parte și Bologa, pentru a fi prezentate alte doleanțe ale națiunii române.

După crearea statului dualist Austro-Ungaria, în 1867, a avut un rol important în cadrul noului Partid Național Român din Transilvania, creat în urma Conferinței naționale de la Miercurea Sibiului, la începutul anului 1869. Iacob Bologa s-a declarat, încă de la început, ca adept al „activismului politic”, deci pentru participarea românilor la viața politică din noul stat austro-ungar. Cu toate acestea, implicarea lui în acțiunile politice românești nu mai cunoaște vigoarea luptătorului de altădată.

Merită să ne rețină atenția și activitatea depusă de Iacob Bologa pe tărâm cultural. A fost unul din cei 176 de intelectuali semnatari ai petiției din 10 mai 1860, prin care solicitau aprobarea pentru înființarea unei asociații culturale românești. În urma demersurilor lui Andrei Șaguna, s-a aprobat convocarea unei adunări consultative la Sibiu, la 9-12 martie 1861, în cadrul căreia s-au dezbătut statutele viitoare Asociației și s-a hotărât ca numele ei să fie „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român” (Astra). Acum s-a ales și conducerea ei, în frunte cu Andrei Șaguna ca președinte, Timotei Cipariu vicepreședinte și George Barițiu secretar; printre membrii comitetului de conducere figura și Iacob Bologa. Este adevărat că fiind prea ocupat cu postul său de consilier și cu problemele politice amintite, Iacob Bologa n-a putut participa la adunările generale din anii 1861-1868. Dar din acest ultim an este unul din cei mai de seamă ostenitori ai Astei. El este cel care a propus, la 25 mai 1868, crearea așa-numitelor „despărțăminte” (filiale) ale Astei. În 1870, în Adunarea de la Năsăud, a fost ales vicepreședinte al Asociațiunii (în locul cumnatului său Ion Hannia), iar în Adunarea generală de la Reghin, din 1875, a fost ales președinte. A deținut acest mandat doar doi ani, până în 1877, când a fost ales ca președinte Timotei Cipariu, Bologa rămânând, în continuare, ca vicepreședinte, până la moarte, în 1888. De fapt, el a fost și acum adevăratul conducător al Asociațiunii, căci

Cipariu, fiind destul de înaintat în vârstă (n. 1805) și prea ocupat, toate ședințele Comitetului central, ca și Adunările generale (cu excepția celei de la Sibiu din 1881), le-a condus Bologa. A condus cu demnitate Adunările generale de la Sighișoara (1879), Turda (1880), Dej (1882), Brașov (1883), Orăștie (1884), Gherla (1885), Alba Iulia (1886), și Sibiu (1887). În calitatea deținută, Bologa a militat mult pentru înființarea „Școlii civile de fete a Asociațiunii” din Sibiu, în 1886. În 1870 propuse chiar înființarea unei „Academii de drepturi” la Sibiu, cu fonduri puse la dispoziție de „Asociațiune”. Deși propunerea sa a fost acceptată, totuși planul său nu s-a putut realiza, din lipsă de fonduri. De asemenea, a pus mult suflet pentru editarea în bune condițiuni a revistei Asociațiunii, „Transilvania”, care a apărut din 1868 la Brașov, sub conducerea lui George Barițiu, iar din 1881 la Sibiu. În 1888, la scurt timp după moarte, în cadrul Adunării generale de la Abrud, George Barițiu a evidențiat meritele lui Bologa, spunând că pentru el Astra „era, după altarul religiei sale, al doilea altar la care se închinase el și căruia îi sacrificase, într-o serie de ani, spese, timp, călătorii oboșitoare pentru un om bătrân, și adesea liniștea sufletească, de câte ori simțea vreo cursă aruncată cu scop de a-i submina și răsturna sanctuarul limbii și culturii noastre”.

Tot atât de activ a fost și în viața bisericească. De pildă, în 1860 și 1864 a fost membru în Sinoadele eparhiale de la Sibiu, prin care s-a solicitat din nou Curții imperiale de la Viena reactivarea vechii Mitropolii ortodoxe a Transilvaniei. Este interesant că după reactivarea acesteia, n-a fost ales membru în primul Congres Național Bisericesc al Mitropoliei, din 1868, în cadrul căruia s-a discutat și votat Statutul organic. Abia în 1870 apare ca membru în Congresul Național Bisericesc al întregii Mitropolii și ca membru (deputat) în Sinodul Arhiepiscopiei Sibiului (Adunarea eparhială). Mai târziu, în 1880, a fost ales „fiscal” (consilier juridic sau jurisconsult) al Consistoriului mitropolitan, deținând aceste demnități bisericești până la moarte. Un timp a fost președinte al comitetului parohial al bisericii din Sibiu - Cetate, iar din 1876 membru în „reprezentanța” (comitetul) „Fundației Gojdu”, administrată de Mitropolie.

Pe tărâm economic, notăm că din 1874 a fost președinte al Direcției Institutului de credit și de economii „Albina” întemeiat în 1872, apoi membru în Direcția Băncii de asigurare „Transilvania”, fondată în 1871, ambele din Sibiu. A fost un sincer sprijinitor al țăranilor români din Marpod și împrejurimi, fapt pentru care se bucura de o deosebită popularitate în rândul lor.

Iacob Bologa s-a sfârșit din viață în dimineața zilei de 18/30 mai 1886, în locuința sa din Sibiu, strada Cismădiei nr. 7 (azi Nicolae Bălcescu), după o suferință de doar două zile. Slujba înmormântării a avut loc două zile mai târziu, fiind săvârșită de mitropolitul Miron Romanul, înconjurat de arhimandritul Ilarion Pușcariu, protosinghelul Nicanor Frateș, numeroși protopopi și preoți. Cuvântarea funebă a fost rostită de asesorul Zaharia Boiu, iar la mormânt au vorbit: George Barițiu din partea „Asociațiunii” și profesorul Petru Șpan din partea Școlii civile de fete a acesteia.

În necrologul publicat atunci în „Telegraful Român” se puteau citi și aceste rânduri emoționante: „Se rărește pădurea. Unul câte unul se răstoarnă puternicii stejari și ei cad pradă sorții vitrege tocmai când vijelia este mai cumplită și când am avea mai mare trebuință de forțele lor... A căzut un stejar puternic, când vijelia este mai cumplită. Aveam mare trebuință de inima lui cea bună, de inteligența lui și blândețea cea nemărginită, căci nu este om care să poată zice că l-a vătămat vreodată răposatul. Aveam mare trebuință de caracterul catonice (intran-

singent, ca al lui Cato cel Bătrân, - n.n.) al lui, de numele lui cel bun, de omul care cu demnitate ocupa funcțiunile onorifice la care l-a chemat încrederea națiunii, încrederea Bisericii și încrederea concetățenilor săi”. Acesta a fost omul, juristul și patriotul Iacob Bologa, fiu credincios al Bisericii și al neamului său.

Considerăm că este bine să prezentăm și câteva date despre unii descendenți ai primului Bologa cunoscut cu numele de Ion Onica Bologa (1785-1871) și ai soției sale Ioana, născută Bărsan (1790-1868). Consilierul Iacob Bologa și soția sa Ana Bădilă (1832-1862), fiica protopopului Petru Bădilă, au avut cinci copii, din care Eugen și Alexandrina - Maria au murit pe când erau copii. Un alt fiu, Valeriu Petru (1853-1899) - căsătorit cu Lucia Pușcariu, fiică de avocat din Brașov și soră cu marele lingvist Sextil Pușcariu - a ajuns director al filialei Brașov a Băncii „Albina”. Au avut un singur fiu, Valeriu Lucian Bologa (1892-1971), profesor la institutul medico-farmaceutic din Cluj, creatorul catedrei de Istoria Medicinii de la acest Institut, autorul mai multor lucrări de acest profil. A fost căsătorit cu Valeria Nițulescu (1896-1972), având ca fii pe Sandu Valeriu Bologa (n. 1928), azi cunoscut medic chirurg oncolog și profesor la Institutul medico-farmaceutic clujean și Lucia Maria Bologa, tot medic în Cluj; amândoi au doi copii, care sunt, așadar, descendenții direcți ai lui Iacob Bologa.

O fiică a lui Iacob Bologa, Ana-Zenovia, era căsătorită cu Dr. Ioan Moga (1847-1891), medic în Sibiu și fost profesor de Igienă la Institutul teologic-pedagogic; au avut șase copii, dar numai una din fiice a avut urmași, ai căror descendenți trăiesc și azi.

O altă fiică a lui Iacob Bologa, Maria-Sidonie (n. 1862), a fost căsătorită cu Gheorghe Dima (1847-1925) cunoscutul compozitor și animator al vieții cultural-artistice românești din Transilvania, fost profesor la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, ca și la Gimnaziul ortodox român din Brașov, după 1918, primul director al Conservatorului românesc din Cluj; au avut șase copii, dar numai o fiică - Maria - a avut copii, ai căror descendenți trăiesc și azi.

Este interesant de urmărit și arborele genealogic al unui frate al lui Iacob Bologa, Ioan. Acesta a rămas țăran în sat, având mai mulți copii, între care unul cu numele Moise, căsătorit în satul învecinat Ilimbav. În ziua de 10 februarie 1882, amândoi au fost ucși mișelește de sașii din Marpod, cu furci, sape și topoare, pentru că Moise îndrăznise să le spună că „românii nu sunt veniți din altă țară, ca sașii, ci sunt născuți aici, în Transilvania”. Criminalii au fost condamnați doar la trei ani de închisoare. Un alt fiu al lui Ioan, care purta numele unchiului său, Iacob, a urmat cursurile Institutului pedagogic (abs. 1860) - teologic din Sibiu (abs. 1862), fiind hirotonit de Andrei Șaguna, ca preot, în 1868, pentru satul natal. Fiul acestuia, Florian, a urmat aceeași școală sibiiană, absolvind cursul pedagogic în 1892 și cel teologic în 1895, urmând tatălui său, în parohie, ca preot (o vreme și ca învățător), din 1895 până în 1944. Un fiu al său, Lucian (1901-1952) a urmat același Institut teologic sibian (abs. 1921), dar și Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj (1922-1962), cu doctoratul în Psihologie în 1930, fost profesor și, un timp, director al Școlii normale „Andrei Șaguna” din Sibiu. Lucian a avut un singur fiu, binecunoscut azi în cercurile universitare sibieni, profesorul dr. ing. Octavian Bologa de la Facultatea de Inginerie.

Tot din familia Bologa face parte și cunoscuta interpretă de muzică populară românească, directoarea a Școlii populare de artă din Sibiu, Lia-Maria Bologa (n. 1952); tatăl său este ultimul din „dinastie” care a purtat numele de Iacob.

Parafrazând cuvintele cronicarului moldovean Miron Costin, se poate afirma cu tărie: „nasc și la Marpod oameni”.

Cu adevărat, Iisus este Fiul lui Dumnezeu

După înmulțirea pâinilor și săturarea minunată a mulțimii de cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii, Iisus le-a cerut apostolilor să se urce în corabie, astfel ca, străbătând Marea Tiberiadei, să se ducă la Capernaum. În faptul serii, Iisus s-a dus apoi în munte, ca să se roage. În timpul nopții, datorită vântului turbat ce se iscase, marea se agitase și apostolii n-au mai reușit să țină corabia îndreptată spre Capernaum. Obosiți de lupta cu valurile și amenințați de a le fi înghițită corabia, în culmea disperării, pe la straja a patra din noapte (adică între orele 3 și 6), Iisus apare, umblând pe mare ca pe uscat. Apostolii au crezut că e o nălucă, prin care li s-ar vesti moartea. Fiindu-i milă de ei, Iisus li s-a adresat, grăind: „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!” (Mat. 14, 27). Vroind să se convingă, că Iisus este cel ce venea spre el, apostolul Petru i-a cerut să-i poruncească să meargă la El pe mare. Chemat de Iisus, ap. Petru a coborât din corabie și - privind spre Iisus - a pășit pe apă, dar abătându-și privirea asupra valurilor agitate, credința i-a slăbit și a început să se scufunde. Pe dată, i-a cerut ajutorul lui Iisus: „Doamnă, ajută-mă!” Aplecându-se degrabă asupra lui cu mâna sa salvatoare, i-a grăit Iisus cu blândețe: „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?” (Mat. 14, 30-31). Iisus i-a făcut lui Petru acest reproș, pentru că după cunoștința dobândită, se cuvenea să aibă încredere, că atâta vreme, cât Iisus este cu ei, în stare este să-i ajute, să-i ferească de primejdii și să nu li se întâmple nici un rău. Îndoiala, izvorâtă din puțină credință, într-o clipită, l-a adus pe apostol în stare de pericol.

Evangelistul Matei spune, că Iisus împreună cu Ap. Petru s-au urcat apoi în corabie; vântul a conținut și marea s-a liniștit. La rândul său, evang. Ioan ne spune, că voind să-l ducă pe Iisus în corabie, la țarmul Galileii, pe dată a atins Iisus acest țarm, fără ajutorul nimănui. Este și aceasta o minune a lui Iisus, care și-a oferit ajutorul celor ce au avut trebuință de el; Iisus însă n-a recurs la ajutorul omenesc. În tot acest complex de fapte, Iisus a arătat că este Mântuitorul, căruia apostolii i s-au închinat, zicând: „cu

adevărat, Tu ești Fiul lui Dumnezeu!” (Mat. 14, 33) (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentariu, vol. II, Cernăuți, 1927, p. 470).

În repetate rânduri a oferit Iisus ascultătorilor care l-au urmat, exemple de nebiruită putere a credinței. Dacă pe valuri Ap. Petru a început să se scufunde datorită puținii sale credințe, la coborârea de pe Tabor, le-a spus Iisus apostolilor, că pentru necredința lor n-au putut să scoată demonul din lunaticul care rău pătimea. Cu acest prilej s-au desprins de pe buzele lui Iisus proverbiale cuvinte privitoare la imensa putere a credinței: „De veți avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: „mută-te de aici dincolo și se va muta, și nimic nu vă va fi vouă cu neputință” (Mat. 17, 20).

În Evanghelia de la Marcu, pericopa umblării lui Iisus pe mare nu conține și episodul umblării pe apă a Ap. Petru, cu reproșul ce i l-a adresat Iisus. Marcu, învățăcel al Ap. Petru, s-a silit ca în Evanghelie să redea cât mai fidel informațiile auzite din gura acestui Apostol. Eusebiu, episcop al Cesarei din Palestina, părintele Istoriei bisericești (+340), susține despre Evang. Marcu, că s-a ferit de a-l prezenta cititorilor pe Ap. Petru într-o lumină puțin favorabilă (Gheorghiu V., Introducere în Sfintele cărți ale T.N., Cernăuți, 1929, p. 148). Pe temeiul cazului de mai sus, părerea lui Eusebiu este plauzibilă. Ce vom zice însă privitor la cazul în care Iisus l-a apostrofot pe Ap. Petru, cu cuvintele: „Înapoia mea Satano...!” pentru atitudinea luată la vestirea patimilor și a morții Fiului Omului? (Marcu 8, 32-33). La fel este și referitor la întreita lepădare de Iisus a Ap. Petru, înainte de a cânta cocoșul. Deși nefavorabilă Ap. Petru, totuși - asemeni evang. Matei și Luca - și evang. Marcu (14, 66-72), relatează această pericopă.

Este demn de remarcat, că scopul bine determinat al Evangheliei de la Marcu, scrisă în limba greacă, pentru creștinii din Roma,

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Disprețuirea mitropolitului Nestor

În ultimii ani televiziunea din Craiova și alte câteva televiziuni centrale și-au făcut un adevărat deliciu din batjocorirea regatului mitropolit Nestor Vornicescu. Nu conta faptul că ierarhul era autor a numeroase cărți și tratate de teologie și istorie, ba chiar de literatură, autor a sute de articole și studii publicate în țară și străinătate, că era membru al Academiei Române și personalitate de vârf a Bisericii Ortodoxe. Pentru cei de la televiziune conta faptul că mitropolitul cântase undeva, la o masă, cântecul „Mamă, mamă, dor de mamă”. De fapt imaginile redade de televiziune îl arătau cântând doar două versuri din acel vechi cântec. Interpretările și contextele în care erau incluse secvențele respective dădeau un aspect complet eronat situației. Dacă era prezentată mânăstirea de la Cârcea și cazurile grave de insubordonare a călugărilor de acolo, erau introduse în reportaj și imaginile cu mitropolitul cântând și se spunea de către reporter că în timp ce călugărițele muncesc la mânăstire în ciuda tuturor „șicanelor” venite de la mitropolie, mitropolitul cântă prin cârciumi și locuri de tristă reputație. Secvența aceea a fost dată de multe ori pe posturile de televiziune și ea ar putea constitui exemplul cel mai evi-

dent de ceea ce înseamnă falsificarea informației prin televiziune, manipularea maselor prin mijloacele mass-media vizuale, dar și lipsa de principii morale a realizatorilor și utilizatorilor emisiunii respective. În fapt, imaginea cu mitropolitul cântând „Mamă, mamă, dor de mamă”, era din 1994, de la Congresul Mondial al Românilor de Pretutindeni, care se ținuse la Băile Herculane sub patronajul unor instituții de vârf ale țării precum președinția, guvernul și patriarhia. La acel congres participaseră români din toate colțurile lumii. Fusese un moment de intensă trăire spirituală, o regăsire și o împăcare a fraților. Mitropolitul Nestor Vornicescu simțise mai mult decât oricare altul ce înseamnă reîntâlnirile acestea de înaltă vibrație românească. Pentru a-l face pe confratele cititor să înțeleagă mai bine trăirile mitropolitului din acele momente, am face o scurtă incursiune în viața lui, menționând doar cele ce țin de acest aspect.

Mitropolitul Nestor Vornicescu s-a născut la 1 octombrie 1927 în satul Lăzova din Basarabia. Înainte de război a venit la Mânăstirea Neamț, unde a urmat apoi seminarul monahal de acolo. Războiul și evenimentele de după el au închis legăturile mitropolitului cu familia sa, mai precis cu părinții și cu cei cinci frați ai săi. Nici măcar scrisori nu a mai putut să trimită dincolo de Prut. Abia în 1964 mitropolitul a trimis prima scrisoare la Lozova. Pe ea a scris, la „destinatari” numele părinților (Vasile și Vera Vornicescu), iar în paranteză, dedesupt „sau ru de de-ale lor dacă mai există”. Nu mai știa nimic de familie și de sat de mai bine de 20 de ani. Auzise doar câte ceva despre patimile populației românești de peste Prut, dar nu avea de unde să știe dacă mai este în viață și vreunul dintr-ai lui. Dezghețul din 1964 îi dăduse prilejul să

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. AL. STĂNCIULESCU-BARDA

A cincea întâlnire a Comisiei Mixte de dialog Ortodoxo-greco-catolic Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, jud. Brașov, 28 septembrie 2000

COMUNICAT

În ziua de 28 septembrie 2000 a continuat la Mânăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, Jud. Brașov, dialogul dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică.

Comisia Ortodoxă română a fost compusă din: Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului (președinte), Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului și Clujului, Î.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba-Iuliei (vicepreședinte), P.S. Episcop Ioan al Oradiei, P.S. Episcop Timotei al Aradului, P.S. Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei, P.S. Episcop Teofan Sinaitul, Episcop-vicar Patriarhal, P.S. Visarion Rășinariu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și P.S. Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăului.

Comisia Greco-Catolică a fost compusă din Î.P.S. Mitropolit Lucian, Arhiepiscop de Alba Iulia și Făgăraș (președinte), Î.P.S. George, Arhiepiscop de Cluj-Gherla (vicepreședinte), P.S. Episcop Ioan al Maramureșului, P.S. Episcop Alexandru de Lugoj, P.S. Episcop Virgil de Oradea, P.S. Florentin, Episcop Auxiliar de Cluj-Gherla.

Din partea Vaticanului a asistat Excelența Sa Mons. Francesco Pio Tamburrino.

Spre deosebire de celelalte întâlniri, ambele părți au constatat o îmbunătățire a climatului care domnește între cele două Biserici. Această îmbunătățire a climatului se datorează atât strădaniilor depuse de clerul și credincioșii celor două Biserici românești de a detensiona relațiile dintre ele, cât, mai ales faptului că s-au construit multe noi lăcașuri de cult.

Ambele părți au trecut în revistă atât împlinirile, cât și neîmplinirile din răstimpul scurs de la ultima întâlnire de la Oradea din toamna anului trecut.

S-a constatat totodată că deși nu toate problemele existente au fost rezolvate, totuși s-au făcut pași pe calea rezolvării lor în spiritul dragostei frățești și a ecumenismului.

Cu regret se constată că mai sunt încă pe rol procese care învenineză raportul dintre credincioșii ortodocși și greco-catolici și care constituie o piedică serioasă în calea deplinei armonii.

Partea greco-catolică își menține în continuare cererea de retrocedare a bisericilor catedrale, a bisericilor protopopești și acolo unde sunt două biserici, una să fie restituită.

Ambele părți își manifestă părerea ca opțiunea confesională a credincioșilor să fie respectată.

În concluzie s-a afirmat că rezolvarea tuturor problemelor patrimoniale este de durată, iar căile normale de urmat sunt:

- retrocedarea, unde este cazul, de biserici prin bună înțelegere apelându-se la Comisiile Locale de Dialog;
- construcția de noi biserici de către ambele părți;
- slujirea alternativă în mod excepțional, pe o perioadă determinată, până la construcția de noi biserici.

Ierarhii angajați în dialog consideră că bunele relații dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Greco-Catolică pe plan local pot contribui la revigorarea dialogului internațional dintre ortodocși și romano-catolici, ajuns acum într-un impas.

Următoarea întâlnire va avea loc în ziua de 4 octombrie 2001 la Episcopia Greco-Catolică din Lugoj.

Dumnezeu, prin rugăciunile Sfinților Martiri Brâncoveni și ale tuturor sfinților, să ne ajute ca prin dialog și bună înțelegere să ajungem ca iubindu-ne unii pe alții „într-un gând să mărturisim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de ființă și nedespărțită”.

Comisia Ortodoxă Română

Comisia Greco-Catolică

O Biserică marfiră — Biserica Albaniei

(Urmare din pag. 1)

pe 15 ani, iar pentru semnul crucii făcut în public credinciosul primea automat 5 ani de închisoare.

Cu toată teroarea antireligioasă instaurată de regimul dicatorial al lui Enwver Hodjia, el însuși fiu de muftiu (preot musulman), totuși, în ascuns și cu mari riscuri, viața religioasă a credincioșilor a continuat. Tinerii albanezi de astăzi mărturisesc că părinții lor au zidit în pereți icoanele pe care le aveau în case pentru a nu fi descoperite și profanate și acolo în fața zidurilor goale își făceau pe ascuns rugăciunile dimineața și seara.

Botezurile erau rare și pe ascuns. Un preot ieșit din închisoare care a fost denunțat că a botezat un copil, a fost condamnat la moarte prin împușcare. Un luptător dărz pentru drepturile religioase ale poporului albanez a fost mitropolitul grec Sebastian al eparhiei de Driinopoleos (+ 1995). Acesta întrucât eparhia sa era chiar pe granița cu Albania, în fiecare an săvârșea la miezul nopții slujba Învierii Domnului într-un sat de pe graniță în așa fel încât prin megafonele instalate se auzea slujba Învierii până departe în satele albaneze unde de marile sărbători creștine măsurile de reprimare erau extreme.

Într-un sat lângă localitatea Saranta, populat de credincioși albanezi de etnie greacă, femeile din sat vreme de 30 de ani au întreținut într-o Biserică a Sf. Gheorghe aflată lângă satul lor pe un deal, o candelă aprinsă în fața icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului. În fiecare noapte pe rând ele intrau printr-un tunel ascuns în biserica închisă și aprindeau candelă și se rugau pentru tot poporul albanez împilat și robit de cei fără de Dumnezeu. Și iată că Dumnezeu s-a milostivit la suferințele și rugăciunile tainice ale credincioșilor și după anul 1990 vântul libertății a adus eliberare și pentru poporul albanez după o lungă noapte de teroare ce a durat aproape 45 de ani.

Și pentru Biserica Ortodoxă ca și pentru celelalte culte religioase, anul 1990 a adus libertatea mult dorită. La începutul lui ianuarie 1991, patriarhul ecumenic Dimitrios I a numit ca exarh patriarhal pentru Albania pe episcopul de atunci al Andrușei, Anastasios Ianulatos, un teolog vestit, profesor la Facultatea de Teologie din Atena, cu scopul de a se ocupa de reorganizarea Bisericii Ortodoxe Albanese. În iulie 1991 a primit permisiunea din partea guvernului albanez de a se stabili în Tirana. Între 1-2 august, același an, a fost convocată Adunarea Generală a Clerului și Laicului a Bisericii Albanese la Tirana la care au participat 15 clerici și 30 de mireni, reprezentând cele 4 eparhii ale țării și care s-a ocupat cu reorganizarea vieții bisericești din țară. La 24 iunie 1992, Sinodul patriarhal al Patriarhiei Ecumenice, sub președinția Patriarhului Bartolomeu I, a ales cu unanimitate de voturi pe mitropolitul Anastasios al Andrușei ca Arhiepiscop al Tiranei și al întregii Albanii. În aceeași zi Sinodul patriarhal a ales și trei noi mitropoliți pentru eparhiile de Korcea, Arghirocastru și Berat.

La 4 iulie 1992 o delegație a patriarhiei ecumenice a vizitat pe președintele Albaniei Sali Berisha care a declarat că recunoaște alegerea făcută de sinodul patriarhal în privința arhiepiscopului Anastasios, dar că nu poate primi ca mitro-

poliți cetățeni de altă naționalitate decât cea albaneză. De menționat că toți trei mitropoliții noi aleși erau greci. La 2 august același an arhiepiscopul Anastasios a fost instalat în mod solemn ca întâistătător al Bisericii Albanese în Catedrala „Buna-Vestire” din Tirana, care fusese transformată în sală de sport, și care după 1990 a fost restaurată, în întregime. În iulie 1996 cei trei mitropoliți aleși dar nerecunoscuți de statul albanez, au fost totuși hirotoniți la Constantinopol, dar autoritățile albaneze le-au refuzat categoric intrarea în țară pentru a-și ocupa scaunele. În cele din urmă mitropolitul Ignatie de Berat i s-a permis intrarea în țară, fiind întronizat la 18 iulie 1996. Ceilalți doi și-au făcut cerere de retragere și în locul lor au fost aleși doi clerici de etnie albaneză care au fost imediat recunoscuți de stat și întronizați. În cei 10 ani care au trecut de la dobândirea libertății viața bisericească a reintrat în normal. Au fost restaurate bisericile și mânăstirile care au fost defaectate cultural, altele noi s-au ridicat pe tot cuprinsul țării (proximativ 70 de noi biserici). S-a construit o nouă clădire impunătoare pentru Academia Teologică din Tirana și s-a restaurat vechia mânăstire a Sf. Vlășie. Mormântul Sf. Cosma al Etoliei, sfânt și erou național, a fost restaurat din profanarea în care se afla, la fel și mânăstirea închinată lui. S-au pus bazele unei tipografii a Bisericii care editează cărți de cult, cărți de teologie și alte broșuri de popularizare a credinței în limba albaneză precum și revista lunară Ngjalja (Învierea). Apare și un periodic destinat copiilor și tinerilor Gehozu (Bucuria). Din aprilie 1998 funcționează și un post de radio al Bisericii Albanese. Biserica are în posesia ei un mare Spital în Tirana, numeroase grădinițe, și sub egida ei funcționează numeroase asociații clericale și laice care au menirea de a impulsiona și intensifica viața religios-morală a poporului credincios. După 1990 aproape toți cei nebotezați în timpul anilor de prigoană au primit Taina Sf. Botez, fie în Albania, fie în Grecia. Sf. Sinod în frunte cu arhiepiscopul Anastasios își dă toată silința ca viața bisericească din Albania să se desfășoare normal și cu rezultate pe plan social și religios-moral. Biserica Albaniei cuprinde aproximativ 1/4 din totalul populației țării, restul fiind de religie musulmană. Există de asemenea și romano-catolici, protestanți, neoprotestanți etc.

Biserica Ortodoxă Albanese este membră a Consiliului Ecumenic al Bisericilor și a Consiliului Bisericilor Europene. A fost vizitată de numeroși întâistătători ai Bisericilor Ortodoxe în frunte cu Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic Bartolomeu.

Iată în scurte cuvinte care a fost și care este astăzi soarta acestei Biserici ortodoxe surori, care a avut atât de multe de îndurat în decursul istoriei și care prin harul lui Dumnezeu și prin credința credincioșilor ei, pe care au păstrat-o în suflute și pe timpul prigoanei, a renăscut la fel ca și pasărea Phoenix din propria-i cenușă.

Biserica Ortodoxă Română, trecută și ea prin multe suferințe, nutrește sentimente de dragoste și de frățietate față de Biserica Ortodoxă Albanese, lucrând împreună pentru mântuirea sufletească a credincioșilor lor.

(Urmare din pag. 1)

Socotesc că este numai aparent o dilemă iar cheia ieșirii din ea ne-o oferă în-șuși Mântuitorul atunci când indică cele două căi prin care putem ajunge la mântuire. Una este cea prin care, păstrând bunurile „dacă vrei să intri în Viață, păzește poruncile” (Mt. 19, 17), iar cealaltă este renunțarea la ele „dacă vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averile” (Mt. 19, 21).

Majoritatea exegeților autorizați ai Sf. Scripturi, atunci când se referă la Evanghelia cu tânărul bogat (Lc. 18, 18—23), sunt unanimi în recunoașterea faptului că cele două căi la care se referă Mântuitorul, îi privesc pe de o parte, pe cei care au renunțat la tot de bunăvoie, intrând în monahism, iar pe de altă parte, la ceilalți, cei mulți, care dețin bunuri. Dar și unii și alții sunt chemați în final la dobândirea aceluiași scop: mântuirea, scopul fiindu-le comun, diferită e numai calea, modalitatea de a ajunge la ea. Nu putem spune că una este superioară și cealaltă inferioară, pentru că, finalmente ele trebuie să ducă la același scop. Păzirea poruncilor se justifică numai în măsura în care te va duce la cunoașterea lui Dumnezeu, care „e ascuns în poruncile Sale și pe măsura împlinirii lor ni se face cunoscut” (Sf. Marcu Ascetul), iar prin stăruința în cunoașterea lor poți ajunge la dobândirea dragostei „cine are poruncile Mele și le păzește, acela este cel care Mă iubește”, răsplata fiind pe măsura strădaniei „Îl voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui” (In. 14, 21), scopul lor ultim fiind acela de „a curăți și sfinți inimile credincioșilor” (Teoclit Dionisiatul, Dialoguri la Athos, vol. 2, pag. 36).

Dar, și dacă ai renunțat la bunuri, aceasta nu înseamnă că ai câștigat auto-

mat mântuirea, pentru că acesta este abia începutul, greul începe după aceea, iar simplul fapt că ai renunțat la ele, că ai depus votul sărăciei de bunăvoie, nu-ți va aduce mântuirea „desăvârșirea nu vine odată cu lepădarea de avere și de bunuri, ci după dobândirea dragostei” (Sf. Ioan Casian, Filocalia, vol. 1, pag. 164).

Așadar, fie că deținem bunuri și ne folosim de ele, dar păzim poruncile, fie că urmăm sfatul evanghelic, cel numit al sărăciei de bunăvoie, și ne debarasăm de tot, în final prin ambele căi vom ajunge la același ideal: mântuirea. Cred că la aceasta s-a referit Domnul Iisus atunci când a spus: „În casa Tatălui Meu sunt multe locașuri. Iar de nu, oare v-aș fi spus Eu vouă că Mă duc să vă pregătesc loc?” (In. 14, 2).

În genere, creștinismul nu este împotriva bunurilor, a averii, dimpotrivă, atunci când aceasta este câștigată prin muncă cinstită, și fără să fie în defavoarea celorlalți, este recunoscută și chiar consfințită de Dumnezeu „agonisita cu dreptate este dată omului de Dumnezeu, fiind un semn al binecuvântării cerești” (Fac. 24, 35). Ceea ce ne aduce însă mereu aminte Cartea Sfântă, este faptul că nu noi suntem proprietarii de drept ai acestor bunuri, ci cel mult niște chivernisitori ai lor „ce ai pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te trufești ca și cum nu l-ai fi primit?” (1 Cor. 4, 7). Ni se recomandă să păstrăm totdeauna măsura în agonisirea bunurilor, aceasta fiind confirmarea respectului pe care omul și-l datorează sîși, și implicit se respectă pe sine ca făptură a lui Dumnezeu. Sf. Scriptură ne îndeamnă în acest sens la cumpărare și păstrarea echilibrului în viață, ca măsuri sigure în vederea dobândirii mântuirii, și

Valoarea creștină a bunurilor

în virtutea acestor principii, nu condamnă bunurile materiale, care nu sunt dăunătoare în sinea lor, dăunătoare este reaua lor întrebuințare, care duce la pervertirea sensului major al vieții umane-mântuirea. Este întru totul legitimă câștigarea bunurilor și împlinirea trebuințelor firești „câci nimeni, niciodată, nu și-a urât trupul său, ci fiecare îl hrănește și-l încălzește, precum și Hristos Biserica” (Ef. 5, 29), însă transgresarea anumitor limite, duce la nimicirea a ceea ce are omul mai frumos în sine, provocând o gravă ruptură în însăși integritatea sa psihico-fizică „grija față de trup să nu o prefăceți spre poftă” (Rm. 13, 14).

Există o intercondiționare logică între bunurile materiale și existența umană, aceasta nefiind posibilă fără bunuri. La rândul lor, bunurile presupun viața, ele neputându-se justifica decât în măsura în care se raportează la om „dacă pornești de la om către exterior, nu ajungi niciodată la sensul lucrurilor, căci descifrarea sensului lor este ascunsă în omul însuși” (N. Berdiaev, Sensul creației, pag. 67), și numai în măsura în care sunt raportate la om ele capătă un sens „prin om, cosmosul devine conștient de sine” (P. Evdokimov, Vârstele vieții spirituale, pag. 69), ele având însă numai un rol funcțional. Viața umană înțeleasă în expresia ei majoră de „îmbogățire în Dumnezeu” este cauză și scop în sine, bunurile fiind numai un mijloc auxiliar prin care ne este dat să accesăm spre ținta finală „noi suntem pentru noi înșine un scop fără sfârșit, și scopul fără sfârșit al tuturor lucrurilor” (Pr. D. Stăniloae, T.D.O., vol. 1, pag. 15). Nu bunurile sau deținerea

acestora sunt condamnabile din perspectiva creștină, ci felul în care ne raportăm la ele, modul în care le privim: „Dumnezeu ne îngăduie să avem bunuri, cu condiția să le dăm o întrebuințare bună, nu să le deposedăm” (Mitr. A. Plămădeală, Tălcuri noi la texte vechi, pag. 416). Dăunător cu adevărat pentru noi, este efectul pe care acestea îl pot avea asupra noastră, monștrii pe care îi pot naște în noi: egoismul, lăcomia, disconsiderarea și disprețul față de ceilalți, etc., „nu arevia în sine devine marele obstacol, ci ceea ce naște în noi” (idem, pag. 415). Atunci este cu adevărat grav, când te-ai rupt definitiv de Dumnezeu și te-ai afundat iremediabil în materialitate, nesocotindu-și purtarea de grijă, socotindu-te pe tine adevăratul stăpân, ceea ce de fapt nu ești, pierzându-ți capacitatea de a te aprecia așa cum ești și ce ești, atunci ți-ai pierdut însăși libertatea, căci „cel ce are gândirea îngrijorată de lucrurile vieții nu este liber” (Sf. Simeon Noul Teolog, Filoc., vol. 6, pag. 43).

Bunurile materiale nu se confundă cu răul, nici nu sunt izvorul acestuia, și nici nu conferă vreun plus de valoare celui ce le deține. Ele sunt doar simple mijloace care ne sunt încredințate, ca prin ele să ne câștigăm mântuirea „stăpân trebuie să fie peste toate, și nu sclavul lor; să-ți urmeze, nu să te târască după ele. Trebuie să-ți supui totul, cunoscându-te pe tine și recunoscându-Mă pe Mine, să recunoști cu alte cuvinte în toate lucrurile create desăvârșirea divină și să treci de la creaturi la Creator” (B. Gracian, Criticonul, vol. 1, pag. 138). Folosite corect, ele ne pot chiar ajuta la câștigarea mântuirii; a abuză însă de ele devine o stavilă serioasă în realizarea acestui deziderat: „tot ce este adunat în afară de trebuință, din pofta acestei lăcomii, se prefăce în ziua următoare, adică în viața următoare celui ce a adunat-o, în vierme. Prin viermele acesta, cel ce aude înțelege viermele cel neadormit, care prinde viață din lăcomie” (Sf. Grigorie de Nyssa).

Creștinismul nu este antisocial, înțelegând prin aceasta că promovează sărăcia, căci prin ea însăși aceasta nu este o virtute,

după cum nu condamnă nici bogăția „nu totdeauna este lăudată sărăcia, ci numai aceea de bunăvoie, după sfatul Evangheliei. Mântuitorul nu fericește pe cei lipsiți de bunuri, ci pe cei ce îndepărtează din suflet sărăcia de fapte bune” (Sf. Vasile cel Mare), nici nu face vreo distincție între săraci și bogați, între oameni aparținând anumitor categorii sociale, ci toți deopotrivă au acces la darurile lui Dumnezeu. Cel „sărac cu duhul” să se laude cu înălțimea la care a fost chemat; bogatul să se folosească cuminte de avutul său, „cei care au averi să fie ca și cum nu le-ar avea” (1 Cor., 7, 29), după cum spune Sf. Ap. Pavel, să se ferească de îngâmfare și de încrederea prea mare în avuțiile lor, pentru că acestea sunt trecătoare, întocmai ca iarba, pe care cea dintâi arșiță le nimicește (cf. Iac. 1, 9—11).

Niciodată Mântuitorul n-a condamnat bunurile sau agonisirea lor, ele fiind recunoscute ca o condiție indispensabilă a propășirii și emancipării omului; a condamnat însă cu severitate uzurparea ordinii naturale rostuită de Dumnezeu, transformarea lor în „idoli” și aservirea în fața lor „drept aceea, omorâți mădularele voastre — ale omului pământesc: desfrânarea, necurăția, pofta cea rea și lăcomia, care este închinare la idoli” (Col. 3, 5). Mântuitorul Hristos a indicat raportul real dintre om ca ființă cu vocația divinității, și bunuri, arătând că adevărata închinare și slujire o datorăm în exclusivitate lui Dumnezeu: „ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți” (1 Cor. 10, 31). Aceasta a fost în esența ei misiunea Mântuitorului, în ceea ce ne privește pe noi oamenii, și destinul nostru pământesc, să ne elibereze din robia păcatelor, arătându-ne că adevărata temelie a vieții creștine, nu sunt bunurile vremelnice și atât de înșelătoare și nasigure (Prov. 27, 24), ci „îmbogățirea în Dumnezeu”; nici n-a contrazis nevoia firească de procurare a celor necesare pentru susținerea vieții, ci procurarea lor peste măsură, de multe ori înfrigurată, care duce la desfigurarea și deformarea persoanei umane, și dimpotrivă, ne îndeamnă la încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de lume și de oameni, încredere care trebuie să ducă la echi-

libru și cumpărare în agonisirea lor „știe Tatăl vostru cel ceresc că aveți trebuință de ele” (Mt. 6, 32).

Tânărul bogat din Evanghelia nu s-a făcut vinovat pentru simplul fapt că avea „multe bogății”, ci ceea ce l-a făcut cu adevărat să fie condamnat de Mântuitorul, a fost prea multa sa grijă față de ele. Răul provenea din propria-i realitate interioară, tocmai din prea multa sa preocupare și alipirea cu tot sufletul de acestea, căci „nu depărtarea externă de lume, ci detașarea lăuntrică de ceea ce este rău în ea, este lucru hotărâtor” (Sf. Simeon Noul Teolog, Filoc., vol. 6, pag. 83). Dacă Mântuitorul l-a îndemnat să „vândă toate”, a vrut ca mai întâi să-l scoată din stăpânirea lor, să-l situeze pe o poziție de detașare lăuntrică „să nu socotești că iubirea de argint stă numai în a avea aur sau argint, ci orice lucru de care se lipește sufletul” (Sf. Isaac Sirul, Filoc., vol. 5, pag. 70); să-l elibereze sufletește de sub stăpânirea lor „se cuvine a avea bunuri ca stăpân al lor, și nu ca slugă a lor; să le stăpânești și nu să te stăpânească. Dumnezeu ți le-a dat, nu ca să le cheltuiești spre pieirea ta, ci spre a lucra la mântuirea ta” (Sf. Ioan Gură de Aur). Referindu-se la sfatul evanghelic „vinde tot ce ai”, un mare teolog rus contemporan, îl interpretează tocmai în sensul celor afirmate mai sus „vinde tot ce ești”, deci Mântuitorul voia să-l scoată din starea de identificare cu ceea ce avea. (P. Evdokimov, Vârstele vieții spirituale, pag. 101).

„Sufletul dezlegat de materie ajunge purtător de Dumnezeu” (Ilie Ecdicul, Filoc., vol. 3), aceasta este starea la care L-a îndemnat Domnul Iisus pe tânărul bogat, de a se elibera de sub stăpânirea materiei, de a se elibera lăuntric „faptele nu îndreptează pe om, independent de dispoziția sa lăuntrică” (Teoclit Dionisiatul, op. cit., vol. 1, pag. 99), lui lipsindu-i tocmai libertatea interioară, disponibilitatea sufletească de a se apropia de Dumnezeu, căci numai aceasta face posibilă sălășluirea harului dumnezeiesc în sufletul nostru, aceasta fiind condiția primă în realizarea mântuirii, care are nevoie „de suflet slobozit de patimi” (Sf. Maxim Mărturisitorul, Filocalia, vol. 3, pag. 124).

Cu adevărat, Iisus este Fiul lui Dumnezeu

(Urmare din pag. a 2-a)

buni cunosători ai acestei limbi, a fost de a-i convinge, că Domnul Hristos este Fiul lui Dumnezeu (Gheorghiu V., Introducere în Sf. cărți ale T.N., p. 162).

Asemeni apostolilor, care au chinuit în corabie pe mare, cu vântul împotriva, tot așa au obosit vâslind, fără să se descurajeze, și corăbierii - conducători ai Bisericii. În decursul timpurilor, Biserica lui Hristos a avut să lupte cu valorile potrivnice ale adversarilor săi și ale curentelor contrare credinței creștine, care puteau face mare rău Bisericii. Precum a intervenit Iisus, Fiul lui Dumnezeu, pe mare, când primejdia a fost mai amenințătoare, tot așa intervine Dumnezeu, spre a nu se descuraja inima corăbierilor Bisericii. Nimic nu dă mai multă putere ca și încrederea internă, inspirată de Mântuitorul, în momentul în care totul pare a fi pierdut. În astfel de momente a intervenit Dumnezeu în viața Bisericii spre a alunga frica și pesimismul din suflete, întărind elanul care dă noi puteri de biruință. Apostolilor, le-a adresat Fiul Omului îndemnul: „Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!” Apostolilor și Bisericii sale le-a oferit sprijinul său, prin pronia cerească: „Iată, Eu cu voi sunt, în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor” (Mat. 28, 20). Asemeni corabiei lui Noe, afară de Biserica nu este viață și mântuire (Andrutsos H., Dogmatica, trad. de Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 285). Extra Ecclesiam nulla salus, și de asemeni: Cel ce are Biserica de mamă, îl are pe Dumnezeu ca Tată, căci, Habere non potest Deum patrem, qui Ecclesiam non habet matrem - a afirmat Ciprian, episcopul Cartaginei (200-258).

Făcând uz de libertatea evanghelică, creștinii primelor veacuri și-au permis treptat să se servească de icoane. Începutul s-a făcut cu icoanele simbolice, dintre care: crucea, ca simbol al mântuirii; vița, mielul, păstorul, ca

simboale ale lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu; corabia ca simbol al Bisericii.

În iconografia noastră bisericească pe sticlă, din vechile biserici de sat, precum și din interioarele bogat împodobite ale vechilor case țărănești, talentații noștri zugrăvi au știut să respecte cu strictețe simbolismul reprezentărilor din icoane.

Din aceste considerente, demnă de descifrare este splendida icoană pe sticlă din Arpașul de Sus, cu tema „Sfânta Treime (Troita)”. Datată din 1859 și lucrată de Savu Moga, ea a fost păstrată în Colecția C. Brăiloiu din București.

În registrul inferior prezintă corabia cu credincioși, pe valuri, având stindard cu cruce, despre care - deasupra ei - este scris cu litere cirilice: „Prin această corabie se închipuiește catoliceasca (adică soborniceasca sau universală) Biserica a lui Hristos”. De o parte a corabiei este reprezentat Sfântul ierarh Nicolae (participant la sinodul ecumenic de la Niceea, îndreptător credinței, faună de arianism). De cealaltă parte este Părintele Fotie (patriarhul ecumenic al Constantinopolului, aprig apărător al dreptei credințe, față de abaterile de credință ale apusenilor). În registrul superior, Sf. Treime este reprezentată prin cei trei îngeri, la stejarul Mamvre, ospătați fiind de Avraam și Sara. Sf. Treime exprimă o binecuvântare, adresată Bisericii și ierarhilor săi: arhieriei, învățătorii, liturghisitorii și conducătorii. Sf. Treime este ocrotitoarea Bisericii pe marea involburată a acestor vieți (Irimie C. și Focea M., Icoane pe sticlă, ed. Meridiane, București, 1969, p. 35 și planșele 147-149). Cu referire la această mare, prin irmosul de la slujba înmormântării i se adresează lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cererea de izbăvire, prin cuvintele: „Marea vieții văzându-o mălțându-se de viforul ispitelor, la limanul tău cel lin alergând, strig către tine, scoate din stricăciune, viața mea, mult milostive”.

Disprețuirea mitropolitului Nestor

(Urmare din pag. a 4-a)

începe reluarea legăturilor cu familia. A primit atunci răspuns. Pieriseră o parte din cei scumpi sufletului său, iar pe cei rămași în viață încă nu putea să-i vadă. A trebuit să vină anul 1990 pentru că mitropolitul Nestor Vornicescu să ajungă în satul natal, după aproape o jumătate de veac. Părinții îi muriseră, asemenea și trei din frații săi, multe rude din cele lăsate acolo în anii 1940 fuseseră înghițite de morminte. Alte generații tinere se ridicaseră, despre care ierarhul afla că sunt copii, nepoți ori strănepoți de la cei pe care-i lăsase acolo. Numai cine a avut asemenea momente în viață poate înțe-

lege trăirile de atunci ale mitropolitului Nestor Vornicescu. Peste puțin timp a avut loc congresul de la Herculane. Acolo au venit și mulți basarabeni. Poate chiar din satul natal al mitropolitului S-au ținut discursuri, s-au făcut destăinuirii, s-au îmbrățișat frații într-o limbă și simțire românească, a avut loc masa bucuriei regisirii și atunci mitropolitul a cântat „Mamă, mamă, dor de mamă”. Ce cântec putea să fie mai potrivit atât cu înjurarea în care se afla, cât și cu starea lui sufletească?

Iată că acea secvență a fost decupată de oameni de rea credință și folosită apoi pentru compromiterea ierarhului și batjocorirea

lui. Iar oamenii aceia erau dintre craioveni, adică dintre fiii drahovnești ai mitropolitului! Trist, dureros de trist, titlu de glorie și de amuzament din batjocorirea criminală a unui om nevinovat. Azi Mitropolitul Nestor este sub glie, poate că boala de care suferea i-a fost accelerată și de aceste atacuri infame din presă și de la televiziune pornite împotriva sa. Nu știm ce simt azi cei care s-au ocupat de falsificarea și prelucrarea în sens denigrator a acelei imagini, dar, dacă ar avea o fărâ-mă de conștiință ar trebui să se căiască.

Ce oameni, dom'le, ce oameni! Și ce vremuri!

Homosexualitatea — „patimă de necinste“

Schimbarea structurilor economice, politice, sociale, culturale și nu în ultimul rând religioase în lume, se datoresc unor cauze bine determinate, dar la rândul lor acestea reușesc să schimbe mentalitatea și apoi comportamentul moral-spiritual al omului.

Spre exemplificare ne vom referi doar la un singur caz, și anume la homosexualitate. Dacă secole de-a rândul, sub influența creștină, homosexualitatea era considerată, după expresia Sfântului Apostol Pavel, „patimă de necinste“, de ocară sau de rușine și sancționată cu duritate de codul penal al țărilor civilizate, ca pe un delict antisocial, acum însă a devenit liberalizată aproape în întreaga lume. Și nu numai că a intrat în literatură, în pictură, în muzică, în cinematografie, în arta fotografică și chiar în politică, făcându-i-se la toate nivelele multă publicitate...¹ Dar, mai mult, își propune să „cucerască“ chiar și Biserica. Propaganda homosexuală devine însă de-a dreptul scandalosă, ca un atac violent la adresa creștinismului, atunci când autorul unui *Dicționar Gay*, recent apărut, include în paginile sale, fără nici un scrupul și fără nici un temei pertinent, ca victime ale acestei scârboase patimi, tocmai pe *Fiul lui Dumnezeu* și pe doi dintre corifeii Bisericii, pe *Fericitul Augustin*, cea mai reprezentativă figură patristică a Bisericii Apusene, și pe *Toma d'Aquino*, părintele scolasticii.²

Dincolo de aceasta, rămâne însă real faptul că se poate vorbi, tot mai deschis și tot mai des, despre creștini homosexuali, și chiar de preoți și pastori având astfel de metehne morale. În același timp i se cere Bisericii să binecuvinteze căsătoriile homosexuale, așa cum unele state europene le-au și legalizat. Se cere apoi chiar hirotonia homosexualilor, ceea ce, evident, nici nu se poate și nici nu se vrea... Remarcăm totuși în acest context apariția mai multor cărți care pledează cu hotărâre de pe poziție creștină, în favoarea homosexualității. Și nu orice fel de nume semnează astfel de cărți. Unul dintre ei este *Adrian Thatcher*, directorul *Centrului de Teologie și Educație Creștină* de pe lângă Colegiul „Sfântul Marcu“ și „Sfântul Ioan“ din Plymouth, Marea Britanie. El a predat la aceste colegii un curs de doi ani despre: „Credința, sexul și zămislirea“, iar la cererea studenților a sintetizat ideile în cartea: „*Liberating sex*“ (*Descătușarea sexualității*), adică o viziune creștină modernă unia dintre cele mai controversate teme ale contemporaneității. Autorul propune în acest sens o „Teologie a sexualității“.

Noua viziune „creștină modernă“ pe care și-o propune A. Thatcher este determinată de starea de criză socială, cu care este confruntat creștinismul în actualitate. Astfel, în unele țări, persoanele singure formează jumătate din populația adultă. În S.U.A. 53% din femei sunt singure; 20% nu au fost căsătorite niciodată; iar 33% sunt divorțate sau văduve. Un raport elaborat de Alianța Evanghelică din Marea Britanie arată că 44% din bărbații sub 30 de ani, enoriași ai Bisericii evanghelice, sunt singuri, iar singurătatea și îngrijorarea în privința vieții sexuale sunt sentimente pe care le trăiesc în mod obișnuit. Se pare că numărul persoanelor singure în rândul enoriașilor unei congregații variază între o treime și jumătate.⁴

Se constată apoi că după adolescență, 37% din populația bărbătească a avut contacte homosexuale, că 13% au fost mai mult homosexuali decât heterosexuali cel puțin trei ani, între adolescență și momentul când au implinit vârsta de 55 de ani, iar 4% au fost exclusiv homosexuali după încheierea adolescenței.⁵ Alte cifre arată că cel puțin 50% din bărbații adulți se consideră predominant heterosexuali, cu experiență homosexuală accidentală; iar 37% sunt în esență heterosexuali, cu experiență homosexuală importantă. Pe lângă acestea, se constată că „atracția între persoane de același sex există, într-o oarecare măsură, la jumătate din întreaga populație“.⁶

Apoi, în problema divorțurilor, se constată că în Anglia una din trei căsătorii contractate sfârșesc prin divorț. În S.U.A., situația este și mai alarmantă, cifra de divorț fiind una la doi.⁷

O altă criză morală este *desfrâul*. Astfel, 70% din eșantionul de femei chestionate, care erau căsătorite de mai mult de 5 ani, aveau sau avuseseră relații sexuale în afara cadrului căsătoriei, deși majoritatea mai credeau încă în monogamie. O analiză recentă a adulterului în Anglia arată că un număr egal de femei căsătorite, ca și de bărbați, au relații extraconjugale și le prezintă ca fiind „aventuri de o noapte“.⁸

Toți cei amintiți ca având metehne morale sunt din nefericire creștini, chiar dacă și numai prin faptul că au fostbotezați... Comunicarea lor ar însemna renunțarea la eficiența mesajului evanghelic; iar o atitudine de indiferență față de ei, ar însemna un aban-

don al misiunii și responsabilității pastorale a Bisericii. Acțiunea lor de reeducare va fi refuzată înainte de a fi pusă în aplicare, fiindcă o vor considera un atentat la libertatea lor... Autorul arată că singura soluție care rămâne aplicabilă constă în revizuirea concepțiilor tradiționale despre sex și sexualitate, și propunerea unei viziuni creștine „moderne“ a acestei probleme, prin crearea unei Teologii a sexualității. Iar pentru atingerea acestui obiectiv se pornește de la necesitatea liberalizării sexualității ca plăcere și scop al omului în lume, binecuvântat și întreținut de Dumnezeu. Astfel, dacă înainte Biserica proclama prin dascălii ei că scopul căsătoriei este nașterea de copii, se impune acum o reevaluare a teologiei, a moralei și a spiritualității creștine...

Dar marea greutate pe care încă de la început o întâmpină A. Thatcher în formularea unei „Teologii a sexualității“ sunt cuvintele Sfântului Apostol Pavel prin care consideră homosexualitatea ca o „patimă de ocară“. „Debarasându-ne“ de caracterul inspirat al cuvintelor apostolice, autorul nostru îl consideră pe Sf. Pavel tributatar mentalității iudaice, și adversar celei aparținând lumii păgâne, căreia i se adresează mesajul Evangheliei...

Încă de la început vom preciza că acest punct de plecare nu poate rezolva „teologia sexualității“ (homosexualității), oricât de mult se străduiește autorul ei să-și „blindeze“ speculațiile cu texte biblice sau cu alte adevăruri bibliografice. Se cuvine să arătăm că Sfântul Apostol Pavel nu transmite prin mesajul Evangheliei propovăduita la toate neamurile o anumită mentalitate iudaică, ci un mesaj divin, concretizat în porunca lui Dumnezeu: „să nu fii desfrânat“. Apoi Mântuitorul însuși întărește în Evanghelia Sa duhul acestei porunci: „Ați auzit că s-a zis celor de demult: să nu desfrânezi. Iar eu zic că oricine caută la femeie spre a o pofti, a și desfrânat cu ea în inima sa“ (Matei 5, 27-28). Acesta este adevăratul mesaj al Evangheliei, care a schimbat mentalitatea și comportamentul lumii vechi prin încreștinare.

Mai presus de orice, pentru iudeii monoteiști, cunoscători ai vocii și poruncii adevăratului Dumnezeu, desfrâul era un păcat. E firesc apoi ca într-un stat teocratic, acest păcat, considerat delict antisocial, să fie aspru pedepsit. În acest context homosexualitatea era considerată ca o întinăciune în fața lui Dumnezeu, atrăgând blestemul Lui, asemenea împreunării cu dobitoacele (Leviticul 18, 22-23), fiind pedepsită cu moartea (Leviticul 20, 13-16). Atât de mare urâciune era acest păcat în fața lui Dumnezeu, încât locuitorii cetăților Sodoma și Gomora au fost osândiți cu pieirea „slobozind peste ei Dumnezeu ploaie de pucioasă și foc din cer“ (Facerea 19, 24). De aici și numele păcatului de „sodomie“, după numele cetății distruse.

Cu totul altfel era privită homosexualitatea în lumea păgână înainte venirii Mântuitorului în lume.

Homosexualitatea nu era socotită păcat, fiindcă evlavia păgână avea un caracter formal și exclusiv cultic. Mai mult decât atât, erau cazuri când desfrâul era ridicat la rangul de cult, ierodulele (cele sfinte) depunând costul desfrâului în vistieria templului... Nu se exercita nici un efect punitiv din partea statului, fiindcă nu erau elaborate legi a-nume privind perversiunea sexuală. Istoricii îi citează chiar și pe unii împărați și conducători de armate având astfel de metehne. În astfel de situații homosexualitatea în mentalitatea celor vechi era considerată un mod de exprimare a naturii umane, asemenea heterosexualității. Se puneau în discuție modurile ei de exercitare, fiind condamnate doar abuzurile și violurile la adresa copiilor. Pe de altă parte, pederastia putea fi privită și altfel în antichitatea precreștină, și anume în înțelesul legat de educația copilului. În acest sens, nu va trebui să ne mire faptul că un cercetător și specialist de largă recunoaștere internațională, **Henri-Irene Marrou** pune semnul egalității între „paideia“ (educație) și „paiderasteia“ (iubirea față de copii), indiferent dacă cuprindea sau nu senzualitatea. Relația dintre *erast* (educator) și *eromet* (cel de educat = copilul) se baza în fond pe iubirea prietenoasă, bărbătească (virilă) dintre ei, asemenea iubirii dintre fratele mai mare și cel mai mic... De aceea, **Marrou** conchide că paideia pederastică nu avea un caracter trivial și vulgar corespunzător dezmațului sexual, ci scopul ei final era cultivarea virtuții: „*Prea adesea Erosul grec este deschis ca o simplă aspirație a sufletului, ...de dorință, spre ceea ce-i lipsește; din partea celui care iubește, erosul participă totuși la arete (virtute) prin această dorință de înobilare, de dăruire de sine, prin această nuanță — pentru a spune totul — de paternitate spirituală*“. Acest sentiment, atât de minuțios analizat de **Platon** (*Symposium*, 206 b-e; 209 b-e) se clarifică, spune **Marrou**, în lumina unei analize freu-

diene: este evident, instinctul normal al generării, dorința pasională de a se perpetua într-o ființă asemănătoare sieși, dorința care, frustrată de inversiune, deviază și se defulează pe acest plan pedagogic. Educația transmisă de un erast apare ca un substituit, ca un *de-rizoriu Ersatz* al zămislirii: obiectul iubirii (pederastice) este acela de a procura și de a da naștere într-un frumos (**Platon**, *Symp.* 206 e).⁹

Vom reveni însă la homosexualitate ca „patimă de necinste“, spre a arăta că nici înțelepții antici ai Eladei și Romei nu o considerau astfel, ci îi aplicau timbrul naturii umane, pe care tindeau mereu să o aducă la perfecțiune, fără ca pederastia să-i încoroneze cu ceva.

Este prea bine cunoscut faptul că deviza vechilor înțelepți este de a-ți trăi viața conform naturii. Unii au venit cu precizarea că „*naturalia non sunt turpia*“ (ceea ce este natural, nu este rușinos). Aceștia erau cinicii (de la *Kynos* = câine, fiindcă aveau ca emblema un câine). Intemeietorul școlii cinice a fost **Antisthene** (435-370 î.Hr.). Era discipolul lui **Socrate**. Disprețuind bogățiile și convențiile sociale, propovăduia necesitatea trăirii conform naturii. Acești filosofi dădeau o viață austeră, reducând nevoile la strictul necesar. Mai târziu celebra lor deviză a fost compromisă, cinicii fiind socotiți cei care manifestă dispreț față de orice normă morală, motivând lubricele lor pasiuni instinctive prin aceea că nu este rușinos nimic din ceea ce aparține naturii...

În altă ordine de idei, sub aspect religios-moral ne putem explica fără prea mare greutate apariția desfrâului căzut în homosexualitate, dacă vom reflecta puțin asupra confuziei create în ființa omului căzut în păcat.

Putem constata încă dintr-un început că având mintea întunecată de păcat, omul fascinat de fenomenul de însămănțare și rodire, prin neîntrerupta reînnoțire a naturii spre viață, a început să o sacralizeze, închinându-i un cult cu ritualuri, serbări, tradiții, interpretări simbolice etc., pământul devenind „*Gea mater*“, care primește sămânța lui **Uranos** și rodește viața... Culesul recoltelor era un prilej de bucurie, care devenise o sărbătoare a belșugului la multe dintre religiile antice. Când însă cultul sacru al fecundității s-a transformat într-un cult erotic ce însoțește fecunditatea, a apărut tulburătoarea decadență a religiei, cu serbări orgiace, cu dansuri lascine, cu mese îmbuibite și beții destrăbălate, ce se opreau de multe ori în „*vomitorium*“. S-a dezvoltat chiar o adevărată mitologie sexual-erotică... Apoi, de-a lungul vremii, viața particulară și publică a devenit arena declanșărilor sexuale, pervertind conștiințele, destrămand familiile, făcând victime morale și fizice, detronând capete încoronate și schimbând chiar mersul istoriei... Dar văpaia desfrâului nu a putut fi stinsă din sufletele oamenilor. S-au văzut oameni dibaci în luptă și plini de vitejie, care au învins și supus popoare, dar nu au putut învinge fiara din ei înșiși... În același timp, plăcerea instinctivă liberalizându-se fără nici o opreliște, căzând de sub instanța rațiunii sănătoase și a conștiinței curate, s-a degradat în animalitate morbidă, ca o deviere de la scopul și menirea ei, dintre care homosexualitatea a devenit oarecum la ordinea zilei.

Venirea Mântuitorului în lume, ca izbăvitor al firii căzute în păcat, aduce o nouă învățătură asupra modului în care trebuie să ne desăvârșim natura și viața. El ne spune: „*fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru care este în ceruri este desăvârșit*“ (Matei 5, 48). Prin aceste cuvinte Mântuitorul ne îndreapță privirile spre sfințenia lui Dumnezeu, la care se ajunge prin asemănarea cu El. Altfel spus, dacă vrei să vă desăvârșiți natura, străduiți-vă să dobândiți sfințenia Părintelui ceresc, împărțându-vă din natura Lui divină, fiindcă sunteți fiii Lui.

Necunoscând păcatul, înțelepții vechi nu au înțeles ce înseamnă natura căzută odată cu apariția patimilor prin dereglarea instinctelor ce nu-și mai îndeplinesc menirea. Ei nu înțelegeau apoi nici necesitatea desăvârșirii naturii prin participare la viața adevăratului Dumnezeu, pe care de altfel nici nu-l cunoșteau. Această înstrăinare de Dumnezeu, i-a menținut în orbecăirea căutării desăvârșirii unei naturi în fond bolnavă, ce nu putea fi desăvârșită înainte de a fi însănoțită...

Înțelepții nu au intuit totdeauna faptul că așa cum în natura macrocosmosului pot exista abateri, care căzând de sub controlul legilor fizice aduc dezordinea, tot astfel și în natura microcosmosului pot exista norme ale ordinei, care dacă nu sunt respectate, natura însăși se va perverti în loc să se desăvârșească...

Însănătoșirea și desăvârșirea naturii umane o va face Dumnezeu însuși, creatorului ei, prin venirea Fiului Său în lume. Prin jertfa

Sa, ștergând păcatul din firea omenească, Mântuitorul îi împărtășește viața divină, sau sfințenia lui Dumnezeu. Ne lasă însă și pe noi ca în mod liber să participăm la natura Sa umană și îndumnezeim pentru a ne împărtăși de sfințenia Lui. Fiind act liber de participare și de devenire asemenea lui Dumnezeu, se impune și strădania năcaștră neconținută de a ne elibera de păcat și a crește mereu în virtute, ca o împlinire a voinței lui Dumnezeu, „*care este sfințenia voastră; și să vă feriți de desfrânare, să știți fiecare din voi a-și stăpâni vasul său în sfințenie și cinste, nu în patima poftei ca păgânii, care nu cunosc pe Dumnezeu*“ (I Tesaloniceni 4, 3—5).

Noua învățătură creștină a sfințeniei vieții prin ferirea de desfrânare a fost primită cu multă repeziune de sufletele oamenilor dornici de mântuire, încât chipul lumii s-a schimbat. O contribuție importantă la adăncirea acestei schimbări a adus-o Sfântul Apostol Pavel. Propovăduind Evanghelia „*la toată făptura*“, el insista asupra faptului că „*chipul lumii trece*“, iar „*cei căsătoriți să fie ca cei necăsătoriți*“; și „*cel ce se căsătorește face bine, iar cel ce nu se căsătorește face și mai bine*“ (I Corinteni 7, 29-35). Cât despre „*desfrâu și orice necurăție sau lăcomie nici să se pomenească între voi, așa cum se cuvine sfinților*... căci aceasta să o știți că nici un desfrânat sau necurat... nu are moștenire în împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu... ca fiii ai luminii să umblați - căci roada Duhului este în toată bunătatea și dreptatea și adevărul“ (Efeseni 5, 3—9).

În felul acesta, noua mentalitate a oamenilor deveniți prin Hristos fiii lui Dumnezeu, aduce în lume viața de sfințenie. Creștinii împărțindu-se de viața lui Hristos, devin imitatorii Lui, încât numărul celor ce preferau castitatea și fecioria creștea din ce în ce mai mult. Entuziasmul lor era atât de mare, încât interpretând greșit îndemnul Mântuitorului de a se face „*fameni pentru împărăția lui Dumnezeu*“ (Matei 19, 12), se castrau. Nu este vorba numai de cel mai mare interpret scripturistic al Răsăritului Creștin, **Origen**, ci și de mulți alți necunoscuți. Faptul că legislația bisericească încă de timpuriu a pedepsit cu caterisirea pe preoți care se castrau, sau cu afurisirea timp de trei ani pe laici, socotindu-i ca invidioși asupra propriei lor vieți, dovedește pe deplin acest fapt (vezi **Canioanele 21, 22, 23, 24 apostolice**).

Desigur, entuziasmul pentru viața feciorelnică a fost întreținut și a crescut în mare parte și datorită apogeei pe care i-o făceau cuvântările și scrierile părinților care se bucurau de mare autoritate duhovnicească printre creștini. Faptul că în două **Sinoade locale** (**Ancira**, 306 și **Elvira**, 309) s-a impus celibatul preoților, aceasta va deveni o problemă efervescentă, discutată apoi contradictoriu la primul Sinod ecumenic, dovedește cât de mult prețuiau primii creștini castitatea. Lucrurile au primit și o turnură negativă în sensul că s-a ajuns în situația de a fi defăimată căsătoria, încât Biserica s-a văzut din nou nevoită să dea legi pentru combaterea acestor exagerări. Fiindcă un eretic pe nume **Eustațiu** considera căsătoria ca pe o născocire diavolească, Biserica a stabilit la cel de-al treilea Sinod local de la **Gangra** că „*dacă cineva ar defăima nunta și pe ceea ce se culcă cu bărbatul său, credincioasă fiind și evlavioasă, să fie anatema*“ (Canonul 1); „*Dacă cineva se dedică fecioriei și înfrânării nu pentru bunătatea și sfințenia căsătoriei, ci pentru că, scârbindu-se, se îndepărtează de căsătorie, să fie anatema*“ (Canonul 9); „*Dacă cineva dintre cei ce trăiesc în feciorie, pentru Domnul, își bate joc de cei căsătoriți, să fie anatema*“ (Canonul 10).

Pe de altă parte, firea omenească deși este înnoită prin har, purtând rănile păcatului, primește de multe ori în viața pământească replicile venite din firea cea veche aflată sub zodia concupiscentei. Astfel, dacă unii creștini, ducând lupta cea bună a virtuții, aveau o viață de sfințenie asemenea îngerilor, alții în schimb, cădeau în cele mai de ocară patimi, precum sodomia și împreunarea cu dobitoacele... Simplul fapt că Biserica s-a văzut nevoită să sancționeze cu severitate aceste păcate săvârșite de fiii săi, înseamnă că ele au existat în viața lor (vezi **Canonul 16 Ancira**, 7, 62, 63 **Vasile cel Mare**; 29, 58 **Grigorie de Nissa**; 29 **Nichifor Mărturisitorul**).

Odată cu formarea statelor creștine, legislația acestora a menținut secole de-a rândul homosexualitatea ca un delict antisocial pedepsit cu asprime.

Chiar și morala proletară a secolului XX, deși antireligioasă și mai ales anticreștină, pentru a crea înregimentarea colectivă a oamenilor, a menținut homosexualitatea sub incidența codului penal.

Dar mentalitatea occidentală a început să se schimbe odată cu apariția **Renașterii** și a **Umanismului**, când a apărut interesul pen-

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. Prof. Dr. SORIN COSMA

Studentii ai U.L.B. Sibiu prezenți la manifestări internaționale

(Urmare din pag. a 3-a)

mai ales cu cei din „lumea a treia” — Africa, Asia, America de Sud — au permis studenților ortodocși români să-și prezinte și totodată să-și înțeleagă mai bine propria poziție și identitate, într-o lume ce pare să tindă tot mai mult către o viziune cu caracter globalist.

Cinci dintre tinerii responsabili cu organizarea suitei de participări amintite mai înainte au participat în continuare, între 28 august — 2 septembrie, în localitatea franceză La Feclaz, la Congresul asociației „Fondations pour un Monde Nouveau” (FMN — cu ajutorul căreia au fost posibile participările menționate). Congresul a prilejuit întâlnirea cu alți responsabili pentru activități ecumenice, caritative etc., din întreaga lume, prezențele unora dintre aceștia

fiind urmărite cu un deosebit interes. O mențiune specială trebuie făcută pentru Andreia Riccardi, fondatorul Asociației San Egidio, care a exprimat numeroase cuvinte de adâncă prețuire pentru Biserica Ortodoxă Română, transmitând un călduros cuvânt de salut și întâistătorului Mitropoliei Ardealului, Înalt Prea Sfințitului Dr. ANTONIE Plămădeală.

Ansamblul participărilor internaționale ale studenților ortodocși sibiieni din această vară se poate spune că a reprezentat ocazia unor deschideri spre o mai bună înțelegere a realităților contemporane, cu deosebire în planul religios.

Din partea Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu a participat la aceste manifestări Pr. lect. Vasile Grăjdian.

În editura „Trinitas” a Mitropoliei de la Iași, arhicunoscută deja prin presanța și prin lucrările ce le editează, a apărut recent o lucrare de excepție atât ca și conținut cât și ca grafică. Este vorba despre volumul omagial intitulat sugestiv „*Priveghind și lucrând pentru mântuire*”, volum ce a fost editat la împlinirea a 10 ani de la întronizarea I.P.S. Dr. Daniel Ciubotea ca arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei (1 iulie 1990).

Volumul apărut se vrea să fie un smerit omagiu adus întâistătorului Bisericii Moldave care vreme de 10 ani s-a ostenit „cu timp și fără de timp” în ogorul Bisericii strămoșești, învățând poporul legea lui Dumnezeu, sfințindu-l și conducându-l cu dragoste și blândețe spre zările împărăției celei veșnice.

În paginile lui sunt cuprinse fapte și izbânzii ale lucrării arhierestice a I.P.S.

Teologie și slujire

Daniel, care, după ce și-a luat asupra lui jugul cel greu și în același timp încărcat de responsabilități al arhieriei, asemenea „păstorului celui bun” și-a pus sufletul său pentru turma cea incredințată spre arhipăstorie.

Din volumul amintit răzbate grija de căpetenie a I.P.S. Sale față de sfintele locașuri de închinare, biserică și mănăstiri din eparchie, strădania depusă pentru a se restaura vechile monumente ale artei noastre bisericești dar în același timp de a se zidi noi lăcașuri de cult în orașe și sate, noi mănăstiri și schituri. Dacă la înscăunarea Sa ca mitropolit în eparchie existau doar 18 mănăstiri și schituri astăzi ele sunt în număr de 102. Dar munca I.P.S. Sale nu s-a limitat doar la a construi ziduri ci în același timp a depus eforturi deosebite pentru a zidi și în sufletele viețuitoarelor acestor noi așezăminte prin reînnoirea la

sfintele nevoițe, la rugăciune, la ascultare și la munca brațelor și a minții.

Volumul cuprinde pagini întregi ce scot în evidență lucrarea pastorală, misiionară, culturală și filantropică din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor sub îndrumarea directă a I.P.S. Mitropolit Daniel, fiind structurată în patru părți, fiecare cuprinzând studii și articole legate de această temă aniversară. Partea I are titlul „*Slujire și Comuniune*”, a II-a „*Biserica și Societatea*”, a III-a „*Arhiepiscopia Iașilor în anul 2000*”, iar a IV-a „*Teologia — Știința bucuriei și a vieții veșnice*”.

Volumul se încheie cu un profil biobibliografic al I.P.S. Daniel și care cuprinde exhaustiv, sutele de studii și articole scrise de I.P.S. Dr. Daniel Ciubotea în limba română sau în alte limbi de circulație, studii care fac cinstăte atât teologiei românești cât și teologiei ortodoxe în general.

De altfel I.P.S. Sa este re-

cunoscut ca unul dintre marii ecumeniști și marii ierarhi ai ortodoxiei zilelor noastre, care-și aduce o contribuție esențială la marile probleme cu care se confruntă Biserica la început de nou mileniu.

Semnaland apariția acestui volum omagial, care, așa cum se arată în prefața, a fost conceput și realizat în cea mai mare taină, deoarece I.P.S. Daniel cu smerenia-i cunoscută n-ar fi acceptat, ne facem o datorie de suflet față de un ales ierarh și cărturar al Bisericii și al neamului nostru și în același timp ne exprimăm convingerea că și în viitor I.P.S. Sa va adăuga noi realizări și noi împliniri arhierestice în Cartea de aur a Bisericii Moldave spre binele și fericirea preoților și a păstorilor de pe aceste binecuvântate plaiuri.

Întru mulți și fericiți ani!

† VISARION RĂȘINĂREANU
Episcop-vicar al Sibiului

(Urmare din pag. a 6-a)

tru cultura clasică uitată, și când secularismul ce se va stabili tot mai mult, va pune în centrul preocupărilor omul, începând să se dezvolte cultura națională, artele, știința, relațiile sociale, etc. Pe acest fundal va apare Reforma ca o eliberare a gândirii și comportamentului uman pe plan religios, apoi Iluminismul secolului XVIII și **Revoluția burgheză din Franța**, prin întemeierea primei formațiuni comuniste anticreștine, au dat grele lovituri Bisericii dominante în Evul Mediu. În această conjunctură a putut Fr. Nietzsche proclama moartea lui Dumnezeu și afirmarea moralei instinctiv biologizante neopăgâne, prin anularea noțiunii de păcat și negarea valorilor creștine. Iar mai târziu, psihiatrul Sigmund Freud prin psihanaliză va deschide hemoragia pornografiei ce nu mai poate fi stăvilită. Pe fondul acestui ateism biologizant neopăgân preocupările sexuale intră în cultură, literatură, artă, știință, iar odată cu proclamarea drepturilor omului, acestea se liberalizează tot mai mult, ducând ființa umană spre o animalitate dură, și la un libertinaj anarhic, încât legile caută disperat să stabilească ordinea socială, asemenea vizitului care scăpând frânele din mână, scapă de sub control caii și căruța...

În aceste împrejurări istorice, culturale, sociale și politice ne putem explica reapariția homosexualității odată cu afirmarea tot mai accentuată a neopăgânismului biologizant-instinctiv. Se derulează în fața ochilor noștri întreg cortegiul de imoralitate pe care îl dezlanțuie, pe „firma drepturilor omului”, homosexualitatea în lume, încât nu mai necesită nici un comentariu... Putem preciza totuși că s-a căutat chiar o motivație științifică a homosexualității pentru a-i susține necesitatea. Astfel se precizează că homosexualitatea ar avea trei tipuri principale de explicație: psihanalitică, biologică și socială.

1. Potrivit lui Sigmund Freud, **părintele psihanalizei**, homosexualitatea apare atunci când un băiat nu reușește să „**transfere atracție heterosexuală a libidoului său de la mama lui la altă femeie naturală**”, poate din cauza forței pe care o exercită acea atracție sau din cauza orientării ei greșite, care ar putea fi cauzată de mediu... Există apoi teoria fobiei, potrivit căreia mama, în timpul „**sindromului de sarcină**” a simțit sentimentul de teamă de a fi abandonată de soțul ei, sau incapacitatea soțului de a fi alături de ea în această perioadă și astfel mama transferă copilului traumatismul pe care-l suferă.

2. Potrivit explicației biologice, bărbații homosexuali au un exces de estrogen, hormon propriu femeilor; iar femeile lesbiene, un exces de androgen, hormon bărbătesc. Aceste explicații biologice se referă la cantitatea relativă de testosteron existentă în perioadele vitale pentru dezvoltarea creierului fetusului și imprimă copilului ce urmează să se nască o orientare masculină sau feminină, dar nu totdeauna în concordanță cu sexul genetic al fetusului. Se spune că bărbații homosexuali au „**comisura anterioară**”, fascicol de nervi care leagă lobul stâng și lobul drept al creierului, mai mare decât bărbații heterosexuali. În schimb ei au „**nucleul interstital**”, alt fascicol de nervi din hipotalamus, mai mic decât bărbații heterosexuali. Alte studii sugerează o puternică influență genetică. Astfel, 52 la sută din frații gemeni identici sunt homosexuali; 22 la sută din

Homosexualitatea — „patimă de necinste”

frații gemeni neidentici, și doar 11 la sută în cazul fraților adoptivi.

3. Sub aspectul **explicației sociale** se arată că homosexualitatea este o „**funcție adaptării determinată de selecția naturală**”. Alții spun că e pur și simplu o „**construcție socială**”, adică o idee inventată la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în secolul al XIX-lea, la început de comunitatea medicală, în așa fel încât medicii și categoriile profesionale să-și poată asuma controlul asupra unui anumit segment al societății, care mai înainte era controlat de Biserica și de tribunale.¹⁰

După cum vedem, trei teorii independente una de alta, caută în mod diferit să explice unul și același fenomen. Fiecare din ele caută să pătrundă în taina de nepătruns a sufletului omenesc, pentru a face lumină ca într-o peșteră întunecată fără ieșiri... Ori care din ele are pretenția că poate fi acceptată, în aceeași măsură în care, la o analiză serioasă, poate fi și respinsă.

Mult mai plauzibilă este învățătura creștină despre natura căzută care poartă în sine rănilor păcatului. Așa cum în natura din jurul nostru s-au produs dezordini care îi tulbură viața, tot astfel și în natura omului, atât biologică, cât și spirituală, și-au făcut apariția tot felul de contradicții care-i macină existența. Referindu-se la neamurile care „**au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună și au cinstit făptura și i-au slujit ei în locul Creatorului**”, Sfântul Apostol Pavel arată că „**pentru aceea i-a și lăsat Dumnezeu în patimi de ocară, căci și femeile lor și-au schimbat rânduiala firească... la fel și bărbații, s-au aprins în pofta lor unul către altul... Și precum ei n-au reușit să aibă pe Dumnezeu în conștiință, așa i-a lăsat Dumnezeu pe ei cu mintea neincercată ca să facă cele ce nu se cade...**” (Romani 1, 25-27). Părinții Bisericii au arătat de asemenea că odată cu apariția afectelor s-au dereglat și instinctele, încât, plăcerea, de pildă, în loc să fie mijlocul prin care se exercită instinctul, se transformă în scop, și astfel funcția spirituală a omului se întunecă și cade în animalitate, sau chiar mai prejos... Mintea ca lumină a sufletului se transformă sub dominația instinctelor oarbe, în instrumentul de motivație și iscodire a noilor și variatelor forme de dezvoltare a patimilor înrobitoare. Este ceea ce Sfântul Apostol Pavel numea „**mintea cărnii**” (Coloseni 2, 18).

Pentru a arăta că **homosexualitatea este patimă**, așa cum o numește Apostolul, vom indica prin similitudine, că **patimile reprezintă o patologie organică și sufletească a principalelor instincte omenești: de apărare-atac, alimentar (de nutriție), de reproducere și social**. Așa, în instinctul de apărare-atac apare ceea ce este cunoscut sub numele de „**Killer instinct**”, ca formă violentă de manifestare a unei dorințe pe care noi o numim bizară, fiindcă creează un permanent pericol social. Acesta transformă societatea omenească în junglă, făcând ca omul să se manifeste asemenea unui animal fioros, ce nu cunoaște regulile comportamentului față de alții. Există apoi în viața spirituală a omului predispoziția cleptomaniei. Aceasta devine pasiune, dominantă a vieții, necesitate de comportament ce se timbrează cu stigmatul lui „**moral insanity**”, adică imbecilitatea conștiinței morale care face confuzia între bine

și rău, neputând astfel să-și îndeplinească menirea. Există apoi în cadrul instinctului alimentar forme degradante, precum bulimia și eclimia, ca forme devorante ale lacomiei după mâncare, sau anorexia, ca lipsă a poftei de mâncare, ca un simptom maladiv al fiziologiei umane. La fel există și o înșelătate după bunurile materiale, încât omul își pierde echilibrul necesarului, și degenează fie în destrăbălări, fie în zgârcenie, devenind chiar ridicol în comportament, asemenea lui Harpagon sau lui Hagi Tudose, din cunoscutele piese comice. În ce privește instinctul de reproducere, discuțiile primesc un caracter de profunzime. Dacă celelalte forme instinctive întrețin și protejează viața, instinctul de reproducere are viață în sine și o transmite mai departe. De aceea, impulsul care îl susține nu este simpla plăcere, ci și iubirea (eros), indicând o angajare integrală a sufletului omenesc, ca libertate, conștiință și afecțiune. Iar când acest instinct care transmite odată cu viața și informația genetică a speciei și persoanei umane, este exercitat fără rânduiala care conduce la atingerea scopului său și a menirii omului de a trăi în urmași, putem spune că pe bună dreptate remarcă Nicolae Paulescu că **patima reprezintă o dereglare a instinctelor omenești: „Patima nu este altceva decât căutarea exclusivă a plăcerii ce rezultă din satisfacerea unei trebuințe instinctive deviate (adică, al cărui scop natural este ignorat, neînțeles sau chiar - nu de puține ori - dinadins relativizat)”**.¹¹

La capătul acestui periplu putem spune că suntem de acord cu Sfântul Apostol Pavel, considerând homosexualitatea o patimă, fiindcă reprezintă o deviere a instinctului de reproducere de la scopul său.

Să vedem dacă este **patimă de necinste**.

Răspunsul afirmativ este motivat de faptul că reprezintă o aberație a ordinii firească, coborându-l pe om sub condiția animalică...

Este patimă de necinste și prin modul violent, grotesc și scârbos în care este practică de cele mai multe ori, producând dezordine sociale și trezind o adevărată repulsie din partea celor ce nu o acceptă.

În sfârșit, homosexualitatea reprezintă un eșec moral și existențial, prin pierderea menirii omului de a se împlini pe sine însuși prin urmași. În actul creației Dumnezeu a dat viață bărbatului și femeii, imprimându-le menirea de a fi „**un singur trup**”, în scopul perpetuării neamului omenesc. În fața acestei realități evidente, homosexualitatea reprezintă un abuz sălbatic, o aberație lipsită de finalitate; un eșec al instinctului de conservare a speciei umane.

Se cuvine mai mult ca oricând să aplicăm cu încredere pedagogia divină a recuperării celor păcătoși, îndepărtați de Biserica, căzuți pradă plăcerilor și patimilor care îi stăpânesc... Căci pe drept cuvânt sublinia marele om de știință creștin, Nicolae Paulescu că „**din admirabila desfășurare a actelor instinctive omul este înclinat să renunțe și să rețină senzațiile plăcute care însoțesc îndeplinirea actelor respective. Și în loc de a se înălța până la scopul instinctului, el nu mai urmărește decât plăcerea devenită unică țintă a activității sale**”.¹² Dar abordarea cu optimism a apropiării și îndepărtării omului păcătos este motivată de faptul că, spre deosebire de animale, „**omul are facultatea de a transforma instinctele în acte voluntare; cu alte cuvinte, singur omul are posibilitatea de a cunoaște scopul trebuințelor instinctive și a delibera asupra mijloacelor și momentelor oportune satisfacerii lor**”.¹³

În același timp aprinderea necontrolată a patimii poate fi temperată, stăpânită și îndepărtată prin puterea conștiinței care are un rol esențial de înfrânare, umanizând pornirile inconștiente. Un om de știință arată că „**a te putea stăpâni este o dovadă de maturitate a sistemului nervos, un exemplu de model cum activitatea perfecționată a scoarței cerebrale poate domina funcțiile elementare ale centrilor inferiori. Funcția de înfrânare sau de inhibiție a reflexelor simple... va atinge un grad înalt, ea transformându-se într-o adevărată trăsătură de caracter, într-o capacitate de stăpânire care constă în a-și putea înfrâna unele reflexe, de a le domina cu rațiunea**”.¹⁴

La acestea adăugăm ca mijloace esențiale de educare a firii căzute și tiranizate de aprinderea necontrolată a plăcerii, puterea de convertire a rugăciunii, a cuvântului lui Dumnezeu și a harului Sfințelor Taine. Părinții Bisericii arată că acestea poartă în sine „**conversio amoris**”, adică transformarea iubirii egocentrice, sălbatică și animalică, în **iubire neprihănită față de Dumnezeu**. Revărsându-se în suflet iubirea lui Dumnezeu, instinctul este pus sub instanța conștiinței, încât nesăbuita poftă se poate preface într-un dor spiritual după cele dumnezeiești, iar plăcerea oarbă poate fi luminată de bucuria curată a conlucrării de bunăvoie a minții cu darurile lui Dumnezeu.

Conchidem că homosexualitatea este într-adevăr o patimă de necinste, dar cei ce o practică pot fi recuperați ca fiii ai Bisericii, pentru împărăția lui Dumnezeu.

1 Vezi Lionel POVERT, *Dictionarul Gay*, trad. Iulia Stoica și Felix Oprescu, București, 1998.

2 *Idem*, p. 47, 191, 304. Ne-am ocupat de această problemă arătând netemeinicia afirmațiilor lui L. Povert, în cartea noastră *Fericirile și Sfânta Trinitate*, Reșița, 1999, p. 140-145.

3 Londra, 1993, trad. Mariana Grancea, București, 1995.

4 *Idem*, p. 241-242; 5. *Idem*, p. 194; 6. *Idem*, p. 195; 7. *Idem*, p. 174; 8. *Idem*, p. 173.

9 H. I. MARROU, *Istoria educației în antichitate*, trad. Stella Petecel, vol. I, București, 1997, p. 60-65.

10 Andrian THATCHER, *Descătușarea sexului - O perspectivă creștină asupra sexualității*, Londra, 1993, trad. Mariana Grancea, București, 1995, p. 196-197.

11 A se vedea mai pe larg: *Instincte, patimi și conflicte*, Fundația Anastasia, 1995, p. 100.

12 *Idem*, *ibidem*.

13 *Idem*.

14 Dr. M. STERIADE, *Creierul, centrală cu milioane de agregări*, București, 1962, p. 11.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **3 AUGUST a.c.**, — I.P.S. Sa Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA a vizitat Schitul Păltiniș și a constatat la fața locului stadiul lucrărilor de construcții.
— S-a întâlnit cu dl. ing. Rusu și cu soția acestuia de la Banca Comercială București.
- **4 AUGUST a.c.**, — A primit la Reședință pe dl. Academician Prof. Dr. Marius Sala din Timișoara.
- **5 AUGUST a.c.**, — A primit pe dl. Vasile Andru, scriitor din București.
- **7 AUGUST a.c.**, — A primit pe P.S. Visarion Rășnăreanu, episcop-vicar.
— A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
— A primit pe P.C. Arhid. Oancea Ezechiel, Consilier economic și pe P.C. Arhid. Prof. Dr. Floca Ioan, Consilier juridic.
— A primit pe D-soara Cheneriș Sanda, Contabil șef.
- **10 AUGUST a.c.**, — A vizitat șantierul de construcții de la mănăstirea „Constantin Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.
- **11 AUGUST a.c.**, — A primit pe P.C. Ierom. Lavrentie de la Sf. Mănăstire Frâsinei și pe dl. Ing. Deac Ioan, manager general al S.C. Compa S.A. Sibiu.
- **14 AUGUST a.c.**, — A asistat la Slujba Prohodului Maicii Domnului, săvârșită la mănăstirea Sâmbăta de un impresionant sobor de preoți și diaconi.
— S-a întâlnit cu P.C. Pr. prof. Dr. Ioan Sauca cu familia de la Bossey, Elveția.
- **15 AUGUST a.c.**, — A asistat la slujba Sfințirii Apei, la mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, iar seara a asistat la Slujba Acatistului Sfinților Brâncoveni.
— A primit și s-a întreținut cu dl. senator Corneliu Vadim Tudor, președintele partidului „România Mare”, însoțit de dl. deputat Sorin Lepșa și cântărețul Ioan Bocșa, precum și cu alte persoane.
- **17 AUGUST a.c.**, — A primit pe D-na Aurelia și Ing. Mihai Buda din Rimini, Italia.
- **18 AUGUST a.c.**, — A primit pe Alexe P., George, Mariana și Alina din București.
- **19 AUGUST a.c.**, — A vizitat Mănăstirea Orlat, prot. Săliște.
- **22 AUGUST a.c.**, — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, Consilier Ad-tiv Bisericesc.
— A primit pe Decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan.
- **29 AUGUST a.c.**, — A vizitat Mănăstirea Cârțișoara, prot. Avrîg. Maica Stareță Eliseia și P.C. Părinte Dimitrie au relatat pe larg activitatea obștei și bunul mers al lucrărilor de șantier de la noua biserică.
- **30 AUGUST a.c.**, — A primit pe P.S. Visarion și pe P.C. Arhid. Ezechiel Oancea, Consilier economic.
— A primit pe Maica Andreea.
- **31 AUGUST a.c.**, — A primit pe I.P.S. Andrei, Arhiepiscop de Alba Iulia.
— A primit pe P.C. Ierom. Serafim, slujitor la Mănăstirea Predeal, prot. Brașov.
— A primit pe P.C. Arhid. Prof. Dr. Petre David de la Facultatea de Teologie din București, aflat în excursie cu un grup de credincioși din București.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar Eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA, P.S. VISARION RĂȘNĂREANU — Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, a săvârșit următoarele:

- **22 AUGUST a.c.**, P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela Mitropolitană cu prilejul întâlnirii de 30 de ani a promoției 1970 a I.T.U. Sibiu.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **23-27 AUGUST a.c.**, — P.S. Sa s-a aflat în Atena (Grecia).
- **29 AUGUST a.c.**, — P.S. Sa, la invitația P.S. Gherasim, episcopul Râmnicului a săvârșit împreună slujba de resfințire a bisericii cu hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan” de la Mănăstirea Cornet, jud. Vâlcea și Sf. Liturghie arhierescă, rostind cuvânt de învățătură. A hirotonit întru diacon pe teologul Cojocariu Mihai-Irinel.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Ioan Botezătorul în Catedrală.
- **31 AUGUST a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
- **1 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit un Te-Deum la Colegiul Gheorghe Lazăr din Sibiu cu prilejul începerii noului an școlar.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **2 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- **3 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Cuv. Paraschiva” din filia Șalcău, prot. Agnita, rostind cuvânt de învățătură.
— Seara a slujit Taina Sf. Maslu de obște și a predicat în biserica parohială din Buia, prot. Mediaș.
- **4 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit slujba de Te-Deum cu prilejul noului an școlar la Seminarul Teologic „Dumitru Stăniloae” din Brașov și a adresat un cuvânt de învățătură și îndemn, tinerilor seminaristi brașoveni.
— A făcut o vizită la Sediul protopopiatului Brașov.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **7 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a primit în Catedrala mitropolitană din Sibiu, o delegație de credincioși ortodocși greci din Megara - Grecia.
— Seara a slujit Vecernia și Litia și a predicat la mănăstirea de maici cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” de la Valea Hărtibaciului, jud. Sibiu.
- **8 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Măgura - Jina, jud. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură. A săvârșit tot acolo Taina Sf. Maslu de obște. A cercetat Mănăstirea „Sf. Treime” din Orlat și biserica „Sf. Gheorghe” din aceeași localitate.
- **9 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a făcut o vizită la via Mitropoliei de la Sărăcsău.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrala Mitropolitană.
- **10 SEPTEMBRIE a.c.**, — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană rostind cuvânt de învățătură.
— Seara a săvârșit Vecernia și Sfințirea a două troițe recent restaurate și a rostit cuvânt de învățătură la Tâlmăcel, prot. Avrîg.

Diacon VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Vasile Andru publică: „Proză, eseuri, interviuri”, studiu introductiv, antologie și selecția reperelor critice de Constantin Blănaru, editura Hyperion, Chișinău, Pro Basarabia, Bucovina Press, 1995.

După o introducere destul de bogată, de C-tin Blănaru urmează o serie de Proze, din diferite volume, apoi Proze din periodice, apoi eseuri, invocări, apoi interviuri și în cele din urmă Repere istorico-literare. E o carte cu bucăți alese din Proza scriitorului. O carte valoroasă și desigur nu singura care s-ar putea extrage din opera acestui scriitor.

★

● O carte de mare valoare apare în Editura „Lumină din Lumină”, București, 2000: „Psaltirea în versuri” de Vasile Militaru. Ea apare cu binecuvântarea P.S. Galaction al Alexandriei și Teleormanului.

Vasile Militaru este un cunoscut vechi scriitor care de această dată scrie Psaltirea lui David în versuri. Este fără îndoială o muncă uriașă, care transpune în versuri românești cunoscuta Psaltire a Proorocului David. Cartea apare în condiții grafice excepționale.

★

● Tot în editura „Lumină din Lumină” în București, 2000, apare și cartea: „Șoaptele îngerilor și Poemele nemuririi”, tot de Vasile Militaru. Cartea apare de asemenea tot cu binecuvântarea P.S. Galaction al Alexandriei.

Această carte este continuarea lucrării „Vorbe cu tâlc” și apoi „Florile binelui”, la care se adaugă și „Poemele nemuririi”, care nu au fost tipărite niciodată.

Vasile Militaru s-a născut la 19 septembrie 1886 și a trecut la cele veșnice în anul 1959, în închisoare la Ocenele Mari.

Este o carte de versuri scrisă cu multă ușurință și cu sporită atenție. Se citește ușor și cu folos.

★

● Editura Sfântul Gheorghe-Vechi publică cartea Părintelui Prof. Ion Buga, cu titlul „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu...” - predici la toată sărbătoarea - București, 2000, 456 p. Cartea apare cu binecuvântarea I.P.S. Dr. Antonie, Mitropolitul Transilvaniei, și este dedicată lui Ștefan Augustin Doinaș. E o foarte bună carte de predici.

★

● Mircea Itu „Itinerarii indiene”, editura Orientul Latin, vol. I, Brașov, 327 p.

E o carte foarte interesantă privind o lungă ședere în India a autorului, așa că cine vrea să cunoască India să citească întâi această carte. „Ador Franța, suntem înnebuniți după Grecia, iar România m-a crescut ca o mamă, dar niciodată nu voi simți pentru ele o iubire la fel de nepământescă, ieșiți din comun, precum pentru India”.

O recomandăm unei lecturi care vă va ține treji până o veți sfârși.

★

● Iată o carte care se citește cu plăcere: „Scrisoare de la Inger”, de Pr. Leon Dură, Editura Logos, Rm. Vâlcea, 2000. E o carte de poeme hristice de mare frumusețe.

„Însetat-am după Tine, Doamne, ca focul cel din vatră. Lemnul credinței s-a mistuit în flacăra ochilor mei. Ai ascuns de mine iubirea îngerilor și pacea sfinților trăitori întru smerenie. Mireasma moaștelor de crin aduce slava Heruvimilor în cimitire. Dar Tu nu ești cu mine! Pleoapa ochiului meu e grea de atâtea așteptare. Ai reușit, Doamne, să mă cerți întru bunătatea viselor mele de om trecător. Păcatele mi-au vestejit trupul, iar sufletul meu simte uscătimea vântului care aduce furtuna. „Și s-a pornit furtună mare de vânt și valurile se prăvăleau peste corabie, (...)”

Văzut-ai, Doamne, simplitatea mea de copil, dar și mândria minții mele omenești! Pentru aceasta, chinurile mele au fost aducătoare de viață, iar harul Tău n-a încetat să curgă în inima mea.

Mi-am găsit pacea, Doamne, dar numai pentru o clipă!... Smerenia mi-a fugit și odată cu ea, bucuria de a Te simți aproape de sufletul meu.

De ce sunt orb, Doamne, și nu văd milostivirea Ta față de om? Somnul îmi este greu, întunericul nopții acoperă lumina: „Unde ești Tu, lumina mea?” Arată-Te! ca să Te văd!”

★

● Pr. Alexandru Stănculescu Bârda: „Nevoia de Dumnezeu”, Bârda, Editura Cuget Românesc, 2000, 186 p. Este încă un volum al renumitului Părinte Bârda și care cuprinde prelegeri pentru învățământul liceal.

„Omul zilelor noastre a atins înălțimi, pe care nici nu le bănuia altădată. De la legendarul Icar până la rachetele interplanetare de azi este un drum imens, parcurs de mii de generații, jalonat cu nenumărate victime și eroi. Cu toate progresele înregistrate în majoritatea domeniilor de activitate, dar mai cu seamă în cel al științei, omul ca individ și specia în general se simte tot mai singură în contextul existenței. Alergătura de zi cu zi, lupta pentru supraviețuire, îl fac pe om să devină individualist, egoist, să aibă permanent în fața lui propriile nevoi și interese și

să negligeze pe ale semenilor săi. Aceasta îl izolează tot mai mult. Întâlnim soți înstrăinați în mijlocul propriilor familii, copii înstrăinați de părinți, frați înstrăinați de frați. Mai mult ca oricând, atât individul, cât și specia simt nevoia de comunicare. Deși mijloacele moderne de comunicare au făcut ca planeta să semene cu un sat ceva mai mare, omul nu este mulțumit. El știe, uneori doar bănuie, că dincolo de orizontul cunoașterii lui de la un moment dat se mai află ceva și acel ceva îl dorește, acel ceva vrea să-l cunoască. Este extraordinar să înțeleagă în timp util că, de fapt, toată căutarea lui denotă nevoia de Dumnezeu”.

O recomandăm din toată inima.

★

● Evgheni N. Trubețkoi, „3 Eseuri despre icoană”. Editura Anastasia, 1999, 165 p., tradusă în română de Boris Buzilă.

„Prințul Evgheni N. Trubețkoi (fratele cunoscutului filosof Serghei N. Trubețkoi) s-a născut în 1863. Deși a studiat dreptul, filozofia a fost marea sa pasiune încă din adolescență, lăsându-se furat o vreme de moda pozitivistă. Contactul cu gândirea lui V.I. Soloviov îl determină însă să revină la credință.

În urma elaborării unei lucrări despre gândirea religioasă occidentală, va preda la universitățile din Kiev și Moscova. Se alătură în 1917 Armatei Albe, iar în 1920 moare, doar cu puțin timp înainte de definitivă instaurare a regimului sovietic.

Interpretarea icoanei întreprinsă de E. Trubețkoi reprezintă o ilustrare a concepției sale filosofice, ce are la bază ideea fundamentală a gândirii lui Soloviov (al cărui discipol era) despre „panunitatea” lumii, respingând însă orice conotație panteistă. Trubețkoi consideră că gândirea umană participă la Logosul divin, deoarece posedă intuiția unei conștiințe absolute, în care plasează principiul unității universale. Aflată la baza oricărei cunoașteri, această intuiție asigură și existența unui sens al vieții omului (problema aflată în centrul preocupărilor lui Trubețkoi și tratată în cea mai importantă lucrare a sa: *Sensul vieții*).

În 3 *Eseuri despre icoană*, Trubețkoi abordează icoana în contextul secolului al XV-lea, epocă de renaștere națională și spirituală a Rusiei, ilustrată în carte prin două mari figuri: Sf. Serghie și Andrei Rubliov.

Icoana dezvăluie, pe de o parte, slava lui Dumnezeu prezentă deja în lume, iar pe de altă parte ea este preînchipuire a vremurilor când Creația și Biserica vor fi una”.

E o carte extrem de interesantă care merită o lectură susținută.

★

● „Caietele Prea Cuviosului Părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor) vol. II „Sfințita Rugăciune”, ediție îngrijită de ing. Alexandru Dimcea, Editura Christiana, București, 2000, 238 p. Apare cu binecuvântarea P.F. Sale Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Autorul dovedește o pricepere și o iubire deosebită față de Părintele Daniil, care a trecut la Domnul în închisoarea de la Aiud.

„Preacuviosul Părinte Daniil Tudor - ieromonah cu schima cea mare - a fost mai mult decât un om cu rugăciune, a fost un om-rugăciune.

Dacă nu tot ce scrie un om-rugăciune este despre rugăciune, tot ce scrie un astfel de inger în trup este din rugăciune, din rugăciunea necurmată a inimii sale.

Pentru volumul acesta, îngrijitorul ediției, Domnul Alexandru Dimcea, a ales din manuscrisele Părintelui Daniil scrieri inedite despre rugăciune, în special despre rugăciunea Inimii - Sfințita Rugăciune, cum o numesc Sfinții Părinți ai Bisericii Răsăritene. Spre mai mare folos al celor ce citesc cuvintele despre rugăciune cu căutarea fierbinte și smerită a locului celui de taină al inimii lor duhovnicești, am inclus în carte și două acatiste ale Părintelui Daniil care au mai fost publicate și se bucură de cea mai înaltă prețuire: *Imn acatist la Rugul aprins al Născătoarei de Dumnezeu și Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul*”.

Părintele Ieroschimonah Daniil este un nume mare al spiritualității românești.

★

● Editura Saeculum, Sibiu, publică cartea: „Cultură și politică”. Autoportret spiritual în timp, de Dr. Gheorghe Telea, Sibiu, 1999, 379 p.

Cartea aceasta a Dr. Gheorghe Telea se bucură de o Prefață a lui Ștefan Augustin Doinaș și de o Postfață a lui Mircea Tomuș. Este o carte care publică toate articolele Dr. Telea în presă, și altele sub formă de scrisori personale.

„În prezent, neocomuniștii se căznesc să prelungească o ideologie falimentară. Cartea de față se vrea și un îndemn statonnic la luptă, pentru generațiile care ne urmează, la refacerea morală a țării, renașterea națiunii noastre secătuite de politicianism și vlăguită de fatalitatea istoriei.

Cu arma speranței și încrederea anilor de acum în cei care vor veni, să nădăjduim într-o lume mai bună, mai dreaptă, în renașterea glasului României în concertul națiunilor civilizate ale lumii. Dumnezeu este deasupra tuturor și le vede pe toate”.

ANTONIE P.